

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAYI: 207

27 MART 1979

FİYATI: 7,5 LİRA

ilerici sendikal hareketin birliği için

**Türkiye İşçi Partisi: Ekonomik
önlemler, büyük sermayenin
çıkarlarını korumaya yöneliktir**

**Com Çakmak: Yumuşama
dövründe doğulan
CENTO**

**Çocuk yılında dünyanın
tüm ilericileri elele**

İzmit'te

İŞÇİ SINIFINA KARŞI AP'İ BELEDİYE MHP İLE ELELE

İzmit belediyesinde DİSK Genel-İş Sendikasının sürdürdüğü grev, Polis ve faşistlerin işbirliğiyle kırılmaya çalışılıyor. İzmit'in AP'li Belediye Başkanı belediye çalışmayan faşistlere "işbaşı" yaptırarak şehir hoparlörlerinden grevin bittiğini ilan ederken, polis grev sürdüren işçilere saldırarak onların üzerinde baskı kurmaya çalışıyor.

OLAYLARIN GELİŞİMİ

Geçtiğiniz ay içinde İzmit Belediyesi'nde çalışan işçilerin adam başı ortalama 40.000 TL. alacaklarının belediyece ödenmesi üzerine çıkan anlaşmazlık, DİSK Genel-İş Sendikası'nın grev karar alması ile sonuçlanmış ve işçiler greve başlamışlardır. Yerel Yönetim Bakanlığı ise işçilerin alacaklarının ödenerek grevin kaldırılmasını sağlanmasını için İzmit Belediyesi'ne 7 milyon TL. vermişti. Ancak bu para işçilere ödeneceği yerde, Belediye Başkanı tarafından grevin kırılması için kullanıldı.

AP Genel Merkezi'nin AP'li belediye başkanlarının yönetiminde bulunduğu belediyelerde çalışma yapılmayarak grevlerin kırılması yoluna gidilmesi ve siyasal iktidarı yıpratmak için uygulamazlık çıkarılması görüşü, İzmit Belediye Başkanı tarafından da uygulanıyor ve Başkan Cevdet

Bağdat grev kırıcılığı için Vali ve polisi de yanında buluyordu.

Grevin 34. günü olan 14 Mart Çarşamba günü, belediye başkanı Cevdet Bağdat ile AP ileri gelenleri, MHP'li ve ÜGD'li 500 kadar faşistle birlikte grevin sürdüğü çöp kamyonlarının bulunduğu garaja baskın yapıyordu. Buradaki grev gözcüleri tartaklanıyor, garajdaki çöp kamyonları alınarak kentteki bazı yerlerde "çalışmak istiyoruz" diye bağırarak faşistler tarafından çöpler toplanmaya başlanıyordu. Bu arada şehir hoparlörlerinden Belediye Başkanı'nın "işçilerin kendiliklerinden grevi kaldırdıkları" sürekli anons ediliyordu. Yerel Yönetim Bakanlığı'ndan gelen para ise, "işbaşı yapan" 92 işçiye dağıtılıyordu.

VALİNİN VE POLİSİN TUTUMU

Belediye başkanı ile yandaş faşistler bu yasa dışı eylemlerinde Vali ve polisi de yanlarında buldular. Polis grev kırıcılığının yasa dışı olduğunu belirterek İtfaiye meydanında faşistlerin el koydukları çöp kamyonlarını geri almak isteyen Genel-İş üyesi işçilere polis coplarıyla saldırarak 60 kadar işçiyi gözaltına alıyordu. Gözaltına alınanlar arasında Genel-İş şube başkanı ve yedi yöneticisi de vardı.

Genel-İş Şube Başkanı Nafiz Bostancı, grev kırılması için saldırı yapılacağını olaydan bir saat önce 2. Şube Başkanı Zeynel Abidin Ayhan ve Kocaeli Milletvekili Kenan Akman'a haber verdiğini, Valinin de grevin kırılması için böyle bir saldırı olacağını haberli olduğunu açıkladı. CHP ağırlıklı hükümet tarafından Kocaeli Valiliğine atanan İbrahim Ural'ın antidemokratik kişiliği ve işçi düşmanı yüzü bu olayda bir kez daha ortaya çıkarırken, hükümetin grev kırıcılığına göz yumduğu da ortaya çıkıyor.

TİP BİLDİRİSİ

Olaylar üzerine bir bildiri yayımlayan Türkiye İşçi Partisi Kocaeli İl Yönetim Kurulu, işçi ve emekçiler üzerinde faşist provokasyonlar düzenlendiğini belirterek şöyle diyor:

"İşçilikle ilgisi olmayan MC yanlısı büyük tüccar ve işadamlarının başını çektiği faşist güçler sokaklarda gösteriler düzenliyor, grev yerlerini basıyor, belediyenin elindeki parasal kaynaklar işçilerin sorunlarını çözmekte kullanılmaya çalışılıyor, grev kırıcılığına girişim yapılıyor. Devlet güçleri bütün zorbalıklara engel olmayıp yasal haklarını kullanan işçileri gözaltına alıyor, tutukluyor, yasal terörle onları sindirmeye çalışıyor."

Bildiri faşizmin ancak halkın örgütlü gücüyle yenileceğini ve bütün faşist provokasyonların boşa çıkarılacağını bir kez daha vurguluyordu.

Güvenlik kuvvetlerinin yeni yardımcısı LASSA

İşverenlerin işçiler üzerindeki baskı uygulamaları, faşistlerin bir zamanlar yapıldığı gibi "güvenlik güçlerine yardım" boyutlarına ulaştı. Bunun son bir örneği de, İzmit'teki Lassa işçilerinde görüldü.

Sabancı Holding'in işçilerinden biri olan Lassa'da, işçilerin kendilerine yılanmak için süre ayırmak amacıyla ve bütün lastik fabrikalarında absizasyon uygulama biçimiyle 15 dakika erken işi bırakmalarını Lassa işve-

reni bir baskı gereksizi olarak kullanmak istedi. İşveren sendikasının işyeri temsilcilerine, işçilerin hergün 15 dakika daha fazla çalışmaları gerektiğini bildirdi. Ancak Lastik-İş üyeleri, bütün lastik fabrikalarında uygulamayı böyle olduğunu bildirerek işverenin kararına uymayacaklarını belirttiler. Bunun üzerine işveren 19 sendika temsilcisi ile işçiyi iş akitlerinin feshedildiğini bildirdi.

Arkadaşlarının yasa dışı biçimde işten çıkarılmalarını kabul etmeyen

Lassa işçileri direnişe geçtiler. İşveren ise yüz işçiyi işten attı ve işçileri "kanunsuz direnişe teşvik ettikleri için" haklarında tutuklama kararları verdi. Yedi işyeri temsilcisinin fotoğrafları basılı ve "görülükleri yerde ihbar edilmelerini" isteyen bir basın bülteni yayınladı. İşveren bu bültenle kendi görevi olmadığını halde "ihbar edilmelerini" istediği işçiler için aşırı idarede bulunmaktan da kaçınıyor. Bu bülten, işverenin acımasızca sömürdüğü işçilerle karşı uyguladığı "yasal olmayan" baskının ve kendisini güvenlik güçlerinin üstünde gördüğünün bir kanıtıydı.

Türkiye İşçi Partisi Kocaeli İl Yönetim Kurulu, konuya ilişkin bir bildiri yayınladı. Bildiride, Lassa'da işçilerin, arkadaşlarının yeniden iş almaları için yaptıkları direnişin kırılmasında işverenle güvenlik güçlerinin işbirliği yaptıkları belirtilerek, şöyle deniyordu:

"Lassa'daki direnişin güvenlik güçlerinin de katkısıyla kırılarak, işçi önderlerinin tutuklanması, 100'ün üstünde işçinin işten atılması, ilerici ve demokratik ekonomik mücadele alanlarından tasfiye etme ve alanın faşist güçlerin kontrolüne geçmesini sağlamaya yöneliktir."

İşçi sınıfı hem bu antidemokratik uygulamaları yapanlardan, hem de "devlet gücü" kivesi altında onlara yardımcı olanlardan hesap soracaktır.

TÖB-DER KARTAL ŞUBESİ SEÇİMLERİNİ "DEMOKRASİ İÇİN BİRLİK" - "BİRLİK DAYANIŞMA" BİRLİĞİ KAZANDI

10 Mart Cumartesi günü yapılan TÖB-DER Kartal Şubesi seçimlerini Demokrasi İçin Birlik - Birlik Dayanışma birliği kazandı. İstanbul'un en etkin şubelerinden biri olan Kartal'da, Aydınlıkçı maoculara bazı göşist grupların da desteğiyle Devrimci Öğretmen grubu seçimler sonunda yenilgiye uğratıldı. Böylelikle ilerici, demokrat, sosyalist öğretmenler 240 oya karşı 265 oy alarak yönetime geldiler. Maocu-göşist grupların çabaları ise bir kez daha boşa çıktı.

PATNOS TÖB-DER'DE "DEMOKRASİ İÇİN BİRLİK" LİSTESİ YENİDEN SEÇİLDİ

Mart ayı içinde yapılan TÖB-DER Patnos Şubesi seçimlerini yine "Demokrasi İçin Birlik" grubu kazandı. Kongreye "Demokrasi İçin Birlik" grubuna karşı maocuların dahil tüm grupların birlikte oluşturduğu "Devrimci Demokrat Öğretmenler" grubu seçime katıldı. Ancak asparkın tamamını tüm çabalara karşın "Demokrasi İçin Birlik" grubu bir kez daha yönetime geldi.

AĞRI'DA FAŞİST SALDIRILAR SÜRÜYOR

Geçtiğimiz hafta Ağrı'nın ana caddesi üzerinde Mustafa Çamlıbel ve İki arkadaşları silahlı üç faşist tarafından kurşun yağmuruna tutuldu. Mustafa Çamlıbel olay yerinde öldü, bir arkadaşları da ağır yaralandı. Erzurum Devlet Hastanesine kaldırıldı. Ağrı Cumhuriyet Savcısı şüpheli görülen üç öğretmenin arandığını söyledi. Daha sonra olayın faillerinden biri yakalandı ve tutuklandı.

BAZI CHP'LİLER MAOCULARLA İŞBİRLİĞİ YAPIYOR

Tunceli'de bazı CHP'li yöneticiler Aydınlıkçı maoculara işbirliği yapıyorlar. TİKP Pülümür ilçe örgütünün kuruluşu nedeniyle yapılan toplantıya, konuşmacı olarak Tunceli Belediye Başkanı Veli Aytacı, Tunceli İl Encümeni üyesi Hıdır Kaya, Pülümür Belediye Başkanı Binalı Dursun da katıldılar. Hepsi de CHP'li olan bu kişiler maocu hainlerle işbirliği yapmaktan kaçınıyorlar ve TİKP maocuları da bunu bölgedeki yeni provokasyonlar için bir araç olarak kullanmaya çalışıyor. CHP üst yöneticileri ise, bu durum maocular tarafından açıklandığı halde duruma seyirci kalıyorlar.

YENİ PROVOKASYON ODAKLARI YARATILMAYA ÇALIŞILIYOR

Gerici ve faşist güçler yapay ayrımlar yaratarak yeni provokasyonlar tezgahlama çabamdadılar. "Babayığı" adlı bir film, çerkezler "hürsuz, vicdansız, uz düşmanı vb." kişiler olarak göstermeye çalışıyor. Bu film Kayseri ve Kahramanmaraş gibi bu tür yapay ayrımın bol bol kullanıldığı yerlerde gösterildi. Düzce'de ise, büyük bir tepki görünce yayın-dan kaldırıldı. İzmit Kuzey Kafkasya Kültür Derneği film üzerine bir bildiri yayınlayarak, bunun Hitler tipi bir provokasyon olduğunu açıkladı. Dernek, demokratik bir kitle örgütü olarak bu tür provokasyonlarla savaşacağını açıkladı.

YURUYUŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Sti. adına NİHAT SARGIN • Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIÇ • Yazı İşleri Müdürü: Neset KOCA-BIYIKOĞLU • Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI • Yönetim: Konur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 • İstanbul Bürosü: Piyerioti Cad. 21/1 Çemberlitaş - İSTANBUL Tel: 26 35 67 • Avrupa Temsilciliği: GOODIFF 13/2 Square Wiser - 1040 Bruxelles - BELÇİKA Tel: 230 34 72 • İlan Koşulları: Arka kapak renkli 22.500 TL., Arka kapak siyah beyaz 18.000 TL., 1c sayfalar 50tun santimi 80 TL., Yayın İlanları % 50 İndirimi. • Baskı: Daily News Web Ofset Tesisi • Kapak: Uğur OKMAN

• Abone koşulları: Yıllık 300 TL., Altı aylık 150 TL. • AVRUPA: Altı aylık 375 TL. (30 DM), Yıllık 750 TL. (60 DM) • AMERİKA: Altı aylık 500 TL., Yıllık 1000 TL. • AVUSTRALYA - JAPONYA: Altı aylık 600 TL., Yıllık 1200 TL.

• Ödeme Adresi: TÜRKİYE: YORUYUŞ DERGİSİ POSTA ÇEKİ 100234 • AVRUPA: GOODIFF POSTA ÇEKİ: 000-1164657-75 BRUXELLES-BELÇİKA

Direnişçi Lassa işçileri işverenin kıstırtmalarını pishürtecek.

İLERİCİ SENDİKAL HAREKETİN BİRLİĞİ

ZEKİ KILIÇ

İlerici sendikal hareket, en temel ifadesini sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışının varlığında bulur. Sendikal hareketin sınıf yanıyla kitle yanı, biri diğerinin karşısına çıkartılarak değerlendirilemez. Bu iki unsur birbirini tamamlayan, geliştiren diyalektik bir bütünlük oluşturur. Kitle yanı, dini, milli, yeti, siyasal inancı ne olursa olsun, bütün işçilerin, ekonomik-demokratik hak mücadeleleri doğrultusunda eylem birliği oluşturmalarını sağlayabilecek örgütün örgütsel işleyiş açısından mutlak anlamda eşit haklara sahip üyeleri olabilmelerinin titiz ve ödünsüz savunucusu ve uygulayıcısı olmak yönünde tutarlı ve kararlı bir tutumun içerisinde ancak gerçekleşebilir. Sınıf yanı ise, "partilerüstü sendikacılık" gibi burjuva ideolojilerinin dayatmalarına rağmen, işçi sınıfının ekonomik ve politik mücadele bütünlüğünü hiçbir koşulda gözardı etmeden, sürdürülen günlük ekonomik-demokratik mücadele ile politik mücadelenin uyumlaştırılması için uğraş vermekle sağlanabilir. Bu unsurlardan birinde yaratacak bir zaaf diğerini, giderek örgütsel hareketin tümünü etkiler ve güçsüzleştirir.

Bilimsel sosyalistler işçi sınıfının gerek ekonomik-demokratik hareketi, gerekse politik hareketi açısından sorunlara eğilirken ve sonuçta çözüm önerileri geliştirirken, o alandaki sorunların, hareketin bütününe çıkarları çerçevesinde ele alır ve çözümler. Bunu esas almadan işe koyulanların, dar çıkar hesaplarına tutsak olduklarına, oportünizm ve komploculuğun batağına girdiklerine, hem dünya hem de Türkiye işçi sınıfı hareketi tarihinde sayısız örneklerle rastlanmıştır, rastlanmaya devam edilmektedir. İlerici sendikal hareket açısından başbela sayılan oportünizmin ve komploculuğun işe bu en somut biçimi, tasfiyeciliktir.

Ancak DİSK'in Mayıs 1975'de yapılan 5. Genel Kurulu'ndan bu yana hızlandırılarak sürdürülen tasfiyeciliğin bugün ulaştırıldığı son noktaya ele alınırken, bugünü dünden kopartmadan sorunu irdelemek gerekir. Aksi halde, nedenleri ve özü gözden kaçırır, sonuçları gelişmelerin doğrultusundan kopararak değerlendiririz. Bu da, uzun süredir operasyon için DİSK'i masaya yatıran büyük sermaye ile ona doğrudan veya dolaylı olarak alet olanların ekmeğine yağ sürmekten öte bir işlev görmez. Bu nedenle, ilk önce şu tesbiti hemen yapmak gerekmektedir: İlerici sendikal hareket içerisinde başlatılıp tirmandırılan tasfiyeciliğin ulaştırıldığı bugünkü nihai noktanın sorumlusu, sadece DİSK'in bugünkü yönetimi değildir. Tasfiyeciliği başlatan, geliştiren ve bugüne ulaştıranlar, bir bütün olarak DİSK'in dün ve bugünkü üst yöneticilerinin bütünüdür.

TIP'nin ilerici sendikal hareketi bakış açısı ve TIP'lilerin sendikal hareketi çalışma anlayışı, Parti'nin kurulduğu günden itibaren, DİSK'in eski mücadeleci karakterine, saygınlığına ve tutarlı mücadele rayına oturtulması için sahip olduğu potansiyeli hızla güce dönüştürebilecek bir alternatifini beraberinde getirdi. Bunu önlemeye CHP'nin o günkü etkinliği ve popülaritesi de yeterli olamıyordu. Başka bir yol arandı ve bulundu. Kemal Türker, CHP'nin etkinliğini ve popülaritesini şemsiye yaparak, bu şemsiyenin altına bilimsel sosyalist olma iddiasında olan oportünist ve komplocu bir ekibi bulup önünde yürütmekte gecikmedi. Böylece, TIP'nin ilerici sendikal hareketi içerisindeki etkinlik ve gücünü kırmak amacıyla en hafif deyimle işe pervasızlığa varan, yöntemleri açıkça kullanarak tasfiyeciliği tirmandırdılar. Kısacası politik görüşü ne olursa olsun herkesin eşit haklarla üye olmalarını öngören ilke, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisinin üyeleri, sırf TIP üyeleri oldukları için bir kısmı sendikalarıyla birlikte, diğer bir bölümü de tek tek DİSK'ten uzaklaştırılarak ayaklar altına alınıyor ve bugüne varan tehlikeli bir yola giriliyordu. DİSK içinde, sadece tek tek TIP üyelerine ya da TIP'lilerin yönetiminde bulunan sendikalara değil, özünde işçi sınıfının bağımsız bilimsel sosyalist hareketinin ilerici sendikal hareketi içindeki varlığını hedef alan bir tasfiyecilik geliştirildi. Bu, doğrudan doğruya antikomünist bir tasfiye hareketi niteliğini taşıyordu. Böylece sınıf ve kitle sendikacılığına DİSK içinde mevzi kaybettirmekle kalmadı; daha da önemlisi, bu tasfiyeciyi uygulamaların sonucunda "partiye yer yoktur" imajı yaygınlaştırılarak, kazanılabilecek yeni mevzilerin de önüne kalın duvarlar çekilmeye çalışıldı. Böylece de DİSK bir bütün olarak eski konumundan geriye, sağa kaydırılmış oldu.

Bütün bunlara rağmen TIP'nin yönlendirdiği sınıf ve kitle sendikacılığı hareketinin DİSK içinde gelişmesinin ve etkinleşmesinin yeniden tek alternatif olma sürecine girmesinin önü alınmadı. İşçi sınıfı hareketinin bütününe çıkarlarını, her türlü hesabın önünde tutarak kararlı ve tutarlı mücadele sürdüren TIP üyeleri ve onların birlikte davrandığı önder üyelerin daha da güçlü ve örgütlü duruma gelmesiyle birlikte, oportünist ve komplocu ekiplerin oyunlarının tek tek bozulmaya başladığı bir süreç girildi. Kaybedilen mevziler yeniden alınmaya başlandı, yeni yeni mevziler almak için de nesnel ve öznel koşullar oluşturuldu.

İşte DİSK'in son tasfiye kararı, böyle bir sürecin başladığı bir zamanda ortaya çıktı. Görüntüsü açısından, DİSK'teki tüm tahribatların herkeşçe bilinen sorumluları olan bilimsel sosyalistlik iddiasındaki kimilerinin tasfiyesi şeklinde de olsa, aslında yapılanların amacı yine tasfiyecilikle mücadele ede DİSK üyelerinin güvenini sağlayan ve alternatif durumuna gelen sınıf ve kitle sendikacılığı hareketini, bu kez bir başka planda engellemek, gelişmesini durdurmaktır. Artık, işçi sınıfı hareketinin gelişmesinin, bilimsel sosyalistlik iddiasıyla ortaya çıkanlar aracılığıyla bile önlenemeyeceği açıkça görülmüştür.

Ancak son tasfiye kararının nedeni yalnızca bu değildir. Bunun yanında DİSK yönetimi geçmişte bilimsel sosyalistlik iddiaları arkasına sığınarak kendisine tasfiyecilikte ortak olanların bu iddialarına bile tahammül edemeyeceği noktaya artık gelmiştir. Bilimsel sosyalist olma iddiası ile ortaya çıkıp, DİSK'teki tahribatları açıkça bildiği için, bu durum, sözkonusu karara uygun bir zemin teşkil etmiştir. DİSK içerisindeki TIP üyelerine yönelik tasfiyeciliğin temelinde antikomünizm, sosyalizm düşmanlığı vardı. Ama antikomünizm,

sosyalizm düşmanlığı, öylesine bir kini içerir ki, kendisiyle sosyalistlik iddiası ile ortaklık edenlere bile tahammül edemez. Bu yanıyla da, son tasfiye kararı yine politik bir nedene dayanmakta, böylece de bilimsel sosyalist olma iddiası ile ortaya çıkanların tutarsız kişiliklerinde, açıkça antikomünizm yapılmaktadır. Üzletle, başından beri antikomünist karakter taşıyan tasfiyecilik, bugün de aynı karakterle işçi sınıfı hareketimizin karşısına çıkmaktadır.

DİSK üst yönetiminin almış olduğu son tasfiye kararı, gerçekten daha sonrası olmayan bir noktadır. Bundan sonra, işçi sınıfı hareketinin bütünlüğünün çıkarlarını gözardı ederek, ona rağmen atılacak her adım, tahmin edilebilecektir daha çok tahribatlarla yol açacaktır. Ve bu tahribatlar, doğrudan doğruya DİSK'i örgütsel bir boşluğa itecektir. Son tasfiye kararıyla beliren tehlike büyüktür ama, bu tehlikeyi etkisizleştirmenin koşulları da dün ile kıyaslanmayacak kadar güçlüdür.

İlerici sendikal hareketin güçlenmesinden, etkinleşmesinden ve kendisini sürekli kemiren hastalıklardan tezeiden kurtulmasından yana olanlar, "oh oldu", "yaptıklarının cezasını buldular" diyerek, yeni operasyon düzenleyicilerine ekmeğine elbette yağ sürcek değillerdir. Gelişmelerin özünü yakalamak, bugün her zaman olduğundan daha önemlidir. Özü yakalayabilmek de ancak doğru tesbit yapmakla mümkündür. Doğru tesbit yapılabilir ve buna uygun yapılabilecekler netleştirilebilir, ancak o zaman dün her türlü oyunu oynayan, ya da oyuna figüran olanların, bugün aynı şeyleri yapabilmelerinin önü alınabilir.

DİSK'in son tasfiyeciyi kararı ile gelinen durumda ortaya çıkan örgütsel boşluk, başka alanlarda olduğu gibi, bu alanda da örgütle kitlesi arasındaki boşluktur. Bu tesbit son derece önemlidir. Aksi halde, dün TÖB-DER'in içerisinde sokulduğu derin bunalımdan çıkış yolu aramak yerine, yeni TÖB-DER oluşturmaya çalışan komplocu anlayış, şimdi DİSK yerine başka bir DİSK arayışı içerisinde girebilir. Böylesi bir arayışın zeminini kurutmak için bugün gelinen durumun açıkça bilinmesi, bilmekten öte bu değerlendirmeye uygun bir tutarlılığın içerisinde olunması gerekir. Bunu sağlayacak olanlar da, elbette tasfiyeciler değildir. Tasfiyeciliği sağlamaları beklenemez.

Diğer önemli bir nokta da, işçi sınıfı ilerici sendikal hareketinin bütününe çıkarlarını en yüksekte tutmak, dar politik hesap ve planları geride bırakmaktır. Bugüne kadar her türden tasfiyeciliğe karşı çıkanlar son tasfiyecilik kararına karşı da kararlılıkla çıkacaklardır ve çıkmışlardır da. Ancak bu karşı çıkmanın ölçütü, miheng taşı ancak yine hareketin bütününe zarar vermeden gerçekleşmesi ile anlam kazanabilir, sonuca gidebilir. Bu da, tasfiyeciliğe karşı çıkarılan her türlü komplocu ve oportünist yönelişi de, ortaya çıkıtkı, önlemle sağlanabilir. Başka bir deyişle, bugünkü verili koşullarda DİSK içerisindeki kalmanın, işçi sınıfı hareketimizin çıkarlarının bütününe açısından gerekli ve zorunlu olduğu tesbiti, ancak buna inanmakla ve bu inanç doğrultusunda kararlı ve tutarlı mücadele etmekle ciddilik kazanabilir. Bunu gerçekleştirilebilir ise, kitlelerden uzaklaşma kopma sürecinde olan DİSK örgütünü güçlendirmek, onu zaafa uğratan etkilerden arındırmakla mümkündür. İşçi sınıfı hareketinin bütününe çıkarlarını dün olduğu gibi, bugün de en yüksekte tutarak mücadele edenler, elbette mümkünü, gerçek duruma getireceklerdir.

DİSK'in tasfiyeciyi kararına rağmen, DİSK üyesi olmakta devam etmek, tutarlı, geçerli bir politikayı sürdürmenin yanında, aynı zamanda DİSK'in zedelemiş olmakla birlikte örgütsel işleyişini, disiplinini ve imajını tahrir etmeden yürütülecek bir mücadele ile sağlanabilir. Böylesine zor, tutarlı ve kararlı bir çalışmaya yerine, bir başka uca savrulmak anlamına gelir. Yani, böyle bir tavır, onları, eleştiri adına kendi yaptıklarını inkara götürmekten öte bir yere varamaz. Bu da, biçimi farklı olmakla birlikte oportünizm ve komploculuktan başka birşey değildir.

İşçi sınıfı bilimsel sosyalist hareketi adına yola çıkanlar, işçi sınıfına hesabını veremeyecekleri hiçbir işe girişmemek durumunda ve mecburiyetindedirler. Sadece kendilerinin bildiklerini zannettikleri işlerin, daha sonra ortaya çıkmaları karşısında hesap veremeyeceklerini yolu üzerindeki tek çukur, oportünizm ve komploculuktur. Dün bu çukura girilenler, bir başka uçta gözüke de aynı çukura bugün de adım atabileceklerinin ciddi belirtileri görülmektedir.

İlerici sendikal hareketimizin belkemiği olan şanlı mücadele geleneğine sahip metal işkolunun en güçlü sendikasını, DİSK'ten uzaklaştırmak, işçi sınıfımızın bütününe çıkarlarına en büyük darbeyi vurmaktır demektir. Hiçbir gerçekçi, DİSK Yönetiminin bu davranışına haklılık kazandıramayacaktır. İlerici, demokrat, sosyalist işçi önderleri ve sendika yöneticileri, sözkonusu tasfiye kararının önünde aşılmaz duvar olmak görev ve sorumluluğuyula karşı kayıydırlar. Bu duvar, ancak gereken temel taşlarını sağlamak ve bunları bilinçle örmekle gerçekleştirilebilir. Bu da, DİSK'in son tasfiyeciyi kararından derhal vazgeçerek, kararın geri alınması; DİSK üyesi tüm sendikaların ortak demokratik tüzüklere kavuşturularak bunun üyelik için zorunlu sayılması, ancak bunun için uygun bir zaman süresi tanınması; ve kısa sürede DİSK'in olağanüstü kongresinin toplanarak, gerçekten temsil gücü olanların seçimine olanak verilmesi şeklinde somutlanabilir.

DİSK yönetiminin son tasfiyeciyi kararıyla, ilerici sendikal hareket tehlikeli bir dönemece gelmiştir ama, dönemecin diğer yanı aydınlıktır. DİSK üyesi ilerici, demokrat, sosyalist işçi liderleriyle, sendika yöneticisi üyeler, ilerici sendikal hareketimizin birliğini koruyacakları gibi, bir daha kararlıya geçit verilmeyecek şekilde bu hareketi aydınlığın engin düzlüğüne çıkartacaklardır. Bundan hicimsenlik kuşkusu olmamalıdır.

Büyük sermayeden destek yarışı

Demirel
içadamlarıyla

Ecevit hükümetinin temel sıfırsal tercihinin emperyalizmden ve işbirlikçisi tekelci büyük sermayeden yana yaptığı, açıklanması geçen hafta tamamlanan ekonomik önlemler paketiyle en açık biçimde somutlandı. Ekonomik önlemlerin temel özelliği, büyük sermayenin çıkarlarını iç ekonomik kaynaklarını zorlayarak, bu amaçla da işçi ve emekçi kitlelerin sırtına çok daha ağır bir yükü yükleyerek korumaya yönelik olmasıydı. Ne var ki önlemler paketi aynı zamanda, yalnızca ivedi ve açık bir devalüasyon dışında, IMF reçetesinin de benimsenmesi niteliğindedir.

Orhan Alp: Sermayenin başbayii

Tekelci sermayenin en güvenilir sözcükleri ekonomik önlemlerin bu niteliğinin bütünüyle farkındaydılar. Tercümanın Rapor yazarı Güneri Cıvaoglu, önceki Pazar günü sütununda şöyle yazıyordu:

"Senaryo basittir. IMF ve OECD'nin istekleri ve telkinleri doğrultusunda tedbirler demeti hazırlanarak uygulamaya konulacak, daha sonra IMF uzmanları güya hendiklerinden Türkiye'ye gelecektir. Ve bir bakacaklardır ki, Türkiye sağlıklı bir ekonomik bünyeye kavuşmak için bütün tedbirleri almış, en acı ilaçları yutmuştur. O zaman IMF yeşil ışığı yakacaktır."

ORHAN ALP: BÜYÜK SERMAYENİN BAŞBAYII

Ekonomik önlemler üzerinde hükümet tarafından yapılan çalışmalar, kamuoyunun hükümetteki kimi bakanlar çok daha yakından tanımına olanak sağladı. Bunlardan biri Sanayi ve Teknoloji Bakanı Orhan Alp idi. Ecevit hükümetinin kuruluşu için AP'den bağımsızlığa transfer edilen Alp, büyük sermayeye olan "kumar borcu"nu fazlasıyla ödemek üzere hükümetteki işlevini bütün açıklığıyla ortaya koyuyordu. Orhan Alp, özellikle demir çelik ile çimento fiyatlarının yeniden belirlenmesi soru-

da, zammın daha düşük tutulmasını isteyen DPT'ye karşı kahramanca çarpışarak galip geldi.

Orhan Alp'in büyük sermayenin hükümet içindeki "başbayii" işlevi daha Dördüncü Plan Bakanlar Kurulu'na geldiği sırada kendisini göstermişti. Alp, teşvik tedbirlerinin dağıtımında Sanayi Bakanlığı'nın onayı yanında DPT'nin de onayını alınmasına karşı çıkmış ve yine galip gelmişti.

Hiç kuşkusuz Ecevit hükümetini büyük, tekelci sermayenin doğrultusuna sokan sadece Alp niteliğindeki birkaç bakan değildi. Tam tersine Alp'leri hükümet üzerinde böyleleri etkin konuma getiren, CHP yönetiminin açıkça büyük sermayeden yana bir tercih yapmış olmasıydı.

FAŞİST GÜÇLER İŞARET İSTİYOR

Ne var ki bütün bunlar, gerici, faşist güçlerin Ecevit hükümetinin karşısında gitgide daha ısrarlı bir iktidar alternatifi olarak çıkmaya başlamasına son vermemişti. Milliyetçi Cephe partileri, emperyalizmin ve büyük sermayenin dayattığı politikayı bugünkü CHP hükümetinden çok daha etkin bir biçimde uygulama iddiasıyla toparlanma ve iktidara hazırlanma çalışmalarını sürdürüyorlardı.

Önceki Cumartesi günü Demirel'in hükümete karşılık olarak

gündemin başında

Yine eylem birliği

Yürüyüş bu sayısıyla da "Gündemin Başında" başlığıyla yeni bir haftalık yorum köşesini okuyucularına sunuyor. "Gündemin Başında" köşesinin ilk yazısında demokratik güçlerin gündemin başında uzun süreli ayrılma görevi yeniden işaret etmek istiyoruz: Antifaşist ve anti-emperyalist mücadelede en geniş güçlerin iş ve eylem birliğini sağlamak.

Ecevit hükümetinin kurulmasından bu yana geçen 15 aylık dönem, bu değişmez görevin yerine getirilmesi konusunda demokratik güçlerin bütünü bakımından hiç de başarılı bir sınav dönemi olmamıştır. Oysa bu 15 ay boyunca ülkemizde faşizm tehdidi gerilemek şöyle dursun, sürekli yeni boyutlar kazanarak varlığını sürdürmüştür. Faşist güçlerin örgütlenmesi, ta 12 Mart döneminden beri geliştirilen, resmi iktidardan yana ayrı bir iktidar odağı yaratma sürecinde önemli adımlar atmıştır. Bu durum, emperyalizme ve iç gericiliğe, faşist bir iktidar biçimi tehdidini, Türkiye'de işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin mücadelesinin karşısında sürekli olarak tutma gücünü kazandırmıştır.

On beş aylık Ecevit hükümeti döneminin başlıca özelliklerinden biri, faşizm tehlikesine karşı mücadelenin, emperyalizm ve işbirlikçisibüyük, tekelci burjuvazi ile büyük toprak sahiplerinin egemenliğini de hedef alan içeriğinin daha da önem kazanması olmuştur. Ekonomik bunalımın derinleşmesi ile gerici, faşist güçlerin toparlanarak iktidar kapısını zorlamaya başladığı artık bütün açıklığıyla ortaya çıkmıştır. Faşist güçler, işbirlikçi büyük, tekelci sermayenin ekonomik bunalımdan işçi ve emekçi kitlelerin sömürüsünü daha da yoğunlaştırma yoluyla çıkma çabasının kendi arkalarına alarak iktidarı ele geçirmeye çalışmaktadır.

AP Genel Başkanı Demirel'in hükümetin işveren temsilcileriyle yaptığı toplantıdan hemen sonra İstanbul'da içadamlarıyla, özellikle büyük tüccarların katıldığı bir toplantı düzenlemesinin etrafında, gerici basın organlarında, faşist güçlere artık tam iktidar yolunu döşemesi için büyük sermayeye çağrı kampanyasının başlatılması bir rastlantı değildir. Aynı günlerde Demirel'in "Bir Pinochet arıyoruz" türünden ilanlar çıkarması da herhalde sırcı-ülsanla açıklanamaz.

Bütün bu gelişmeler, Türkiye'de faşizme karşı olan tüm güçlerin iş ve eylem birliğini, aynı zamanda emperyalizmin ve işbirlikçisi büyük tekelci sermayenin egemenliğini sınırlamayı ve giderek etkisiz kılmayı hedef alan bir platform üzerinde yükseltilmesi zorunluluğunu her geçen gün biraz daha öne çıkarmaktadır.

Demokratik güçlerin tümünün önünde böyleleri yaşama görevleri dururken, bu güçlerin iş ve eylem birliğini yoksa süren, hatta bilinçli ya da bilinçsiz olarak baltalayan tutumlarından bugün de geri dönülmesi değildir. Şu ya da bu kesimin kısa vadeli, dar çıkarlarını antifaşist mücadelenin genel çıkarlarının üstünde tutan, iş ve eylem birliğine su ya da bu kesime kâr sağlayacak bir meta gözüyle bakan eğilimler, Milliyetçi Cephe'nin iktidardan düşürülmesinin demokratik kazanımları sağlamlaştırma yolunda bir mevzi haline getirilmesini önlemiştir.

Demokratik güçlerin iş ve eylem birliği zorunluluğunu kavrayamayan, daha doğrusu sindiremeyen çevrelerin izlediği yol, her şeyden önce işçi ve emekçi kitlelerin örgütlü mücadeleye olan gücünü artırarak faşizmin tertiplerine zemin hazırlamaktadır. 20 Mart 1978 Faşizme İhtar Eylemi'nden bugüne kadar geçen bir yıl boyunca kitlesele antifaşist mücadelenin yaygınlaştırılması doğrultusunda alınan yol hiç de tatmin edici değilse, bunun sorumluluğu, dar grupçu ve faydacı eğilimlere aittir. DİSK üst yönetiminin, ileri sendikal harekette tasfiyeciliğin yeni bir çılgın açmaya yönelik som uygulamaları, işçi ve emekçi kitlelerin örgütlerinin bunalıma sokulması yolunda çok ciddi bir tehlikeyi vurgulamaktadır.

Gün, demokrasinin, özellikle de işçi sınıfının tümünün çıkarlarını en üstte tutan bir anlayışın, kendisine demokrat diyen her kişi ve kuruluş tarafından hayata geçirilmesi günüdür.

Evet!

Gündemin başında, yine eylem birliği!

İstanbul'da emperyalizmin ve işbirlikçisi büyük sermayenin iktidarını alma çabalarının bir göstergesiydi. Öncelikle büyük ticaret sermayesinin temsilcilerinin katılımıyla dikkati çeken toplantı etrafında gerici basın tarafından yayılmaya çalışılan hava, böyle bir iktidar eli kulağında olduğu yönündeydi. Şu aşamada pek gerçekçi olmayan bu değerlendirmenin egemen kılınması yolunda en çok çaba harcayanlardan birinin de, sosyal demokrasi sempatisizliğinden AP'nin akıl hocasına transfer olarak Tercüman'da yerini bulan tekelcilerden Ertuğrul Soysal geliyordu.

Demirel'in Ecevit hükümetine son darbeyi vurmak üzere büyük sermayeden işaret alabilmek için başlattığı kampanyanın, Türkiye için bir "Pinochet" recek kadar ileri gitmesi, geçtiğimiz hafta kamuoyunda pek çok kulis söylentilerine neden oldu. Ancak Türkiye-Şil benzetmesinin bir "gaf" sonucunda Demirel'in ağzından kaçmış olmadığına kuşku yoktu.

PINOCHET'DEN SONRA ENVER SEDAT

Geçtiğimiz hafta politika kulisleri bir başka benzetmeye daha tanık oldular. Türkiye, bu kez de Mısır'a teşbih ediliyordu. Teşbihe göre, Türkiye'ye IMF yeşil ışığı bir türlü yakılmazken, İsrail'le anlaşma üzerine Mısır'a verilmiş 4 milyar dolar kredi için IMF ışığının aranmamasının bir kerameti olmalıydı. Daha açık söylenirse Türkiye, ekonomik nedenlerden dolayı, kredi bulamıyordu. Oysa Mısır'da Sedat yönetimi İsrail'in koynuna girerek böyleleri bir "politik" engeli aşmış ve kredi yağmuruna tutulmuş muydu?

O halde Türkiye'ye dönük kredi musluklarının ağzındaki "politik" engeller de sökülünce, örneğin Kıbrıs'ta ABD'nin öneceği bir plan paşa uygulanmalıydı.

Bu yeni benzetme, gerçekte Ecevit hükümetini bekleyen yeni emperyalizme bağlılık planlarına da sergiliyordu. Emperyalist güçlerle iyi geçime adına onlara teslim olma yolunu seçen CHP hükümeti, büyük sermayeden aldığı politik krediyi ödeyebilmek için şimdi yeni dayatmalar karşısında çok daha zayıf bir konumda bulunuyordu. Bu durumda Türkiye'nin tüm ilerici, demokrat, yurtsever güçlerine düşen görev, emekçi halka verdiği vaatlerle hükümet olanların teslimiyetçiliğinin karşısına, işçi ve emekçi kitlelerin örgütlü gücüne dayanarak bir kararlılıkla çıkabilmek, emperyalizme ve faşizme karşı mücadelenin safınına daha da aklaştırırdı.

MENEMEN'DE GÖZALTINA ALINAN TIP İLÇE SEKRETERİ İLE İKİ PARTİLİYE İŞKENCE YAPILDI

AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in "Ege gezisi" birçok yerde faşistlere terör eylemleri için fırsat yarattı. Menemen'de Demirel'in Demirel'in gelişiyile ilgili olarak yapılan işleme, polis komiserleri, emniyet amiri, belediye başkanı ve kaymakam nezaretinde yapıldı.

Aynı çevreler Türkiye İşçi Partisi'ni hedef seçtiler. TIP Menemen İlçe lokalı polis tarafından aranarak istendi. Azamaya karşı çıkan TIP İlçe Sekreteri coplanarak iki partilyle birlikte gözaltına alındı. Bunun üzerine TIP İzmir İl Sekreteri Turgut Cüngör İşçileri Bakanına çektiği telgrafta, Menemen'de İlçe Sekreteri ile birlikte iki partilinin gözaltına alındığını, polis tarafından, 10 gün rapor alacak biçimde işkence gördüklerini bildirdi ve sorumlulardan hesap sorulmasını istedi. TIP İl Merkez'i'nin yayınladığı basın bildirisi ve halka dağıtılan bildirilerde de, olayın sorumlularının AP'li ve koruduktan faşistler oldukları belirtildi ve "Bu olayın da üzerine küll atılmasına izin veremeyeceğiz. Demokratik hak ve özgürlüklerden bir adım bile geri düşmeyeceğiz" denildi.

DISK'in 4 yılı

İlerici sendikal harekette tasfiyecilik ağı

DISK Onur Kurulu'nun 15 Mart 1979 tarihli kararıyla Türkiye Maden-İş, Bank-Sen, Bay-sen ve Yeraltı Maden-İş Sendikaları DISK üyeliğinden 1 yıl için geçici olarak ihraç edildi. Aynı kararla T.Maden-İş Yürütme Kurulu üyeleri Murat Tokmak, Kemal Daysal, Halit Erdem ve Mehmet Ertürk, Bank-Sen Yürütme Kurulu üyeleri Yücel Çubukçu ile Turhan Ata kesin olarak ve sözlü edilen sendikaların bir kısım yöneticileri de geçici olarak DISK üyeliğinden çıkarıldılar.

Bu son gelişmeleri DISK için de son 4 yıldan beri süren gelişmelerle birlikte ele almak gerekir. İşçi sınıfımızın ilerici sendikal hareketinde "tasfiyecilik ağı" örüldü. Bu ağın örülmesinde, ilerici sendikal hareketin örgütü DISK'i ilkelerinden sapılarak burjuvazinin bir kanadının yedeğine, sosyal demokrasinin peşine takma girişimleriyle birlikte başlandı. DISK'in 5. Genel Kurulu'nun yapıldığı 1975 Mayıs'ından bu yana sletemil bir biçimde geliştirilen tasfiyecilik, en başta bilimsel sosyalistlerin, TİP'lerin yönetiminde bulunduğu sendikalara, DISK'in bilincil, öncü militanlarına yöneliyordu. Böylece DISK'in, onun ilkelerini var eden ve ayakta tutan işçi sınıfı tabanından kopararak burjuvaziye sınıf uzlaşmacılığı çizgisine çekilebileceği tasarlanıyordu.

DISK içinde geliştirilmeye çalışılan bu tasfiyecilik akımına ve uygulamalarına karşı en kararlı ve uzlaşmaz tutumu, işçi sınıfının bilimsel sosyalist politik hareketi aldı. DISK içindeki Türkiye İşçi Partililer, DISK üst yönetiminin tasfiyeciler operasyonlarına karşı kendi örgüt birimlerinin de ısrarlı bir mücadele sürdürdükten; Türkiye İşçi Partisi ve O'nun tüm örgütleri de işçi sınıfını ve tüm demokratik güçleri DISK'i

Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu:

"DISK'DEN İHRAÇ KARARLARI ORTADAN KALDIRILMALI, TEK TİP TUZUGUN KABULÜ DISK ÜYELİĞİNİN BAĞLAYICI KOŞULU HALİNE GETİRİLMELİDİR"

İlerici sendikal hareketin durumunu değerlendiren Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu, DISK'te yer alan son gelişmelere ilişkin olarak bir bildirisinin yayınlanmasına karar verdi. 24 Mart günü yayınlanan bildiri şöyledir:

"Bazı sendikaların ve sendika yöneticilerinin geçici veya kesin olarak DISK üyeliğinden çıkarılmasını ilerici sendikal hareketin yolları önce içine itildiği bunalımın yeni bir sonucudur.

"1971 sonrasında DISK'in sosyal demokrasiye saptırılması yolundaki girişimlerin sonucu derin bir bunalıma itilmesinde şimdi DISK üyeliğinden uzaklaştırılanların en önde rolleri olduğu hatırlanmalıdır. Gerçekten de 1971 sonrasında DISK üst yönetimini oluşturan Genel Başkan ve bir kısım yöneticilerin hareketi sınıf ekseninden uzaklaştırıp sosyal demokrasiye saptırma girişimleri 1975'de yapılan beşinci genel kurulda trnandırılmış ve partimiz üyesi veya yabancı yöneticiler her türlü sahteciliğin de uygulandığı bir ortamda DISK yönetiminden uzaklaştırılmışlardır. Daha sonra, bununla dayatılmayıp, Partimiz üyelerinin yönetiminde olduğu sendikaların eritilmeleri, bu sendikaların yıllarca oportünistlerine ve sendikal hareket içindeki durumları karışık olanlara peşkeş çekilmesi, bunun başarısızlığı hallerde de DISK dışına çıkarılmaları, Partimiz üyesi işçilerin işverene anlaşarak işlerine son verilmesi bunların hepsi; şimdi DISK üyeliğinden çıkarılanların ve onları çıkarılanların el birliği ile gerçekleştirildi.

"Büyük burjuvazinin DISK üzerindeki planları ile çakışan ve nesnel olarak büyük burjuvazinin işine yarıyan bu operasyonlar şimdi kendi mantığı içinde tasfiyecilerin tasfiye edilmesi noktasına varmıştır. Son ihraçlar bunun kanıtlarıdır.

"Bununla beraber, Partimiz, son ihraçların, ihraçlara gerekçe yapılan davranışlar ile hareketi yeni zaflarla ve tehlikelerle karşı karşıya bırakacak nitelikte olduğu görülmüştür.

"Belirtmek gerekir ki, ilerici sendikal hareketi güçlendirmenin ve geliştirilmenin yolu, yeni tasfiyeciler gündeme getirme değil, DISK'i ve bağlı sendikaları demokratik bir işleyişe kavuşturmaktan geçmektedir.

"İlerici sendikal hareketin birliğini sağlamayı ve bunu korumayı devamlı gözetin ve buna dayanan bir politikanın ısrarlı, kararlı savunucusu olan Partimiz, DISK'in 1971'den bu yana içine düştüğü durumdan kurtarılmasını ve hareketin sınıf eksenine oturtulması için;

bekleyen tehlikelere karşı uyararak, sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerini ilerici sendikal harekete egemen kılmak için üzerine düşen sorumluluğu uzlaşmaz bir biçimde yerine getiriyordu.

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, 27 Nisan 1976'da Yürüyüş'te yayınlanan yazısında DISK'teki gelişmelere değinerek şöyle diyordu: "DISK'in üst yönetimlinin örgüt yapısını gittikçe CHP'leştirilmeye yönelmesi, sosyalist sendikaların örgütten dışarı atma girişimleri de önemli bir anlam kazanmaktadır. Böylece DISK de burjuvazinin istediği hizaya çekilmeye çalışılmaktadır. DISK'in üye sendika sayısının artması, işçi tabanının genişlemesi, DISK'in ilerici, devrimci niteliğini zedelememesi, daha geri çizgilere çekmemesi, karşıtıyla olumlu karşılaşacak, desteklenecek bir gelişmedir. Amaç her ne pahasına ve her ne biçimde olursa olsun işçi sınıfının sendikal birliğini sağlamak değildir. Türkiye İşçi Partililer, DISK'in ilerici niteliğine hallet vermeden, bu niteliği daha da geliştirerek, işçilerin DISK'in çatısı altında toplanmalarını çabası içindedirler."

Türkiye İşçi Partisi, DISK'i CHP'leştirme, sosyal demokrasinin yedeğine çekme girişimlerinin, aynı zamanda keskin bir sosyalistlik "sis perdesi" arkasında, DISK'in işçi sınıfı kitleleri üzerindeki imajını koruyarak sürdürmesi çabasına dikkat çekiyordu. TİP Genel Başkanı 9-10 Ekim 1976 tarihinde toplanan 3. İleri Temsilcileri Toplantısı'ndaki konuşmasında, "Kendilerini sosyalizmin yedi emini bilip CHP'nin solunda yasal bir partiye, TİP'e gerek görmeyenlerin, görmemekten öte karşı çıkanların bu noktada devreye girdiklerini" böylece TİP'lilere yönelik tasfiyeciler için "ruhaat verildiğini" vurguluyordu.

Bir yandan Kimya-İş, Turizm-İş, Sosyal-İş gibi TİP'lerin yönetiminde bulunan sendikalara ve özellikle Maden-İş içindeki TİP üyelerine karşı tasfiyeciler uygulamalar sürdürülürken; diğer yandan da sosyal demokrat eğilimli yöneticilerin başında bulunduğu Genel-İş gibi sendikaların DISK içindeki ağırlığını artıran tüzük değişikliklerine hız veriliyordu. TİP Genel Sekreteri Nihat Sarğın 9 Kasım 1976'da İzmir'de şunları söylüyordu: "Uzun sözler, yanıtlar gereksiz. Şu veya bu nedenle bunu bir 'sis perdesi' arkasında gizleme aracı olarak görev görme durumunda bulunuyoruz. Sıra er aldığımızdır. Sıra er geç kendilerine de gelecektir. Görevleri sona erdiğinde kendilerini 'sıkılmış bir limon gibi' kapının eşliğinde bulacaklardır. Bunun ilk işaretleri bugünden görülmeye başlamıştır."

1977 Şubat'ında toplanan TİP 1. Büyük Kongresi de, "İlerici sendikal hareketi yönlendiren operasyonları, onun burjuvazinin belli bir kesiminin yedeğine alınması sonucunu doğuracak her türlü akım ve görüşlerle ödünlemez olarak mücadele etmesini" Kongre Kararı olarak teyid ediyordu.

DISK üst yönetiminde, bilimsel sosyalistlere karşı yürütülen tasfiye hareketini uygulamak üzere birleşen unsurlar arasında, çok önceden gösterdiği biçimde, 1977'nin Ekim ayındaki gelişmelerle parçalanmaya başlıyordu. TİP Merkez Yönetim Kurulu 11 Ekim 1977 tarihli bildirisinde, konuya ilişkin şu değerlendirmeyi yapıyordu:

"Özellikle ilerici sendikal hareket için her türlü ısrarlı sendikacılık yöntemini ve tasfiyeciliği yerleştirilmediği bütün olarak davranan DISK üst yönetiminde 'ulusal demokratik cephe so-

"1-1975'den sonra politik görüşleri nedeni ile DISK veya DISK'e bağlı sendika üyeliğinden çıkarılanlar hakkındaki ihraç kararlarının - bu arada son ihraç kararlarının - ortadan kaldırılmasını,

"2-DISK'in ve bağlı sendikaların demokratik bir işleyişe kavuşturulmasını sağlayacak demokratik tek tip tüzüğün kabulünü DISK üyeliğinin bağlayıcı koşulu haline getirilmesini,

"3-Sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerine gerçekten bağlı, emperyalizme ve faşizme karşı mücadelenin gereklerine uygun bir politikayı yürütebilecek bir yönetimin oluşturulmasını gerekli görmektedir.

"Türkiye İşçi Partisi, işçi sınıfının ekonomik mücadelesini, burjuvazinin çıkarları ile barıştırmayı öngören sınıf uzlaşmacılığına karşı, etkin mücadeleyi bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da sürdürmektedir.

"Türkiye İşçi Partisi, farklı politik ve ideolojik tutumlara sahip görünseler de ilerici sendikal hareketi sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerinden uzaklaştıran özünde anarko-sendikalist eğilimler taşıyan ve böylece hareketi burjuvazinin bazı kesimlerinin yedeğine tutma sonucunu doğuran anlayışlara karşı etkin mücadeleyi bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da sürdürmektedir."

Öte yandan TİP İstanbul İl Örgütü de DISK Onur Kurulu'nun kararını hemen arımdan yaptığı açıklamada, DISK içindeki çatlakları patronlardan, halk düşmanı faşistler ve maoculardan başkasını sevindirmeyeceğini belirterek şöyle dedi:

"İhraç edilen sendikalar ve yöneticilerinin yanlışlıkların ebevece onaylanamaz. Ancak, DISK aldığı bu kararları hataları düzeltme yerini, tasfiyeciliğe bir yenisini ekleyerek, örgütsel bunalımdan, DISK'in parçalanmasından şüphe umamları önemli bir mabzeme sağlamıştır.

"DISK'i kuran, ilkelerini hayata geçirmek için tüm engellere rağmen yılmadan mücadele eden ilerici, devrimci, bilimsel sosyalist işçiler işçi sınıfının ilerici sendikal örgütü DISK'in parçalanmasından giden yolları tahmin edilecektir."

Keskin sol görünüm arkasında başlatılan operasyonları tasfiyecilerin tasfiyesiyle sonuçlandı...

runu'na ilişkin olarak başlayan ve devam eden gelişmeler tasfiyeciliği trmandırmıştır. İlerici sendikal hareketin ilkelerine bağlı ilerici, sosyalist sendika yöneticileri ve işçileri hedef alan tasfiyecilik, şimdi DISK'i örgüt olarak tüm varlığını hedef alır duruma gelmiştir. Partimizin DISK üst yönetimi hakkındaki değerlendirmeleri doğrulanmakta ve yürütüldüğü mücadelemin haklılığı şimdi daha geniş çevrelere kavranmaktadır. DISK'in örgüt olarak ortadan kaldırılmasına yol açacak gelişmeler mutlaka önlenmelidir. DISK'in örgüt olarak ortadan kaldırılmasına yol açacak gelişmeler mutlaka önlenmelidir, bilincil DISK üyesi işçiler örgütlerine sahip çıkmak yolunda birleşmelidirler. DISK'i örgüt olarak kundaklayanların şimdi iki gruba ayrılmış olmaları kimsesiz yanıltıcıdır. DISK üst yönetimi örgütün bu hale ge-

tilmesinden bir bütün olarak sorumludur."

DISK içinde açılan tasfiyeciler çıkışının örgütün tüm varlığını hedef alma durumuna geldiğini ilişkin bu değerlendirmeye, son gelişmelerle birlikte bir kere daha kesin biçimde doğrulanmaktadır. DISK'in örgüt olarak ortadan kaldırılmasına yol açacak gelişmelerin önlenmesi, bilincil DISK üyesi işçilerin örgütlerine sahip çıkmasını, bugün her zaman kından de büyük bir önem kazanmıştır. Bu görev, DISK içinde sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerinin egemen kılınması mücadelesini işçi sınıfının bütününe çıkarılan açısından gören ilerici, demokrat, bilimsel sosyalist işçiler tarafından mutlaka yerine getirilecektir.

Seçim tasarısını yasalastırmak için meclis koşusu

Doç.Dr.
GENCAY ŞAYLAN

Türkiye'nin siyasal gündeminde giderek ağırlığını artıran anti-demokratik girişimlerden bir tanesinin de Seçim Yasasında yapılması önerilen değişiklikler olduğu söz götürmez. İlk bakışta uygulamada ortaya çıkan bazı teknik sayılabileceğimiz sorunları çözmek için önerilmiş gibi gözükten değişikliklerin gerçekte belli bir amaca yöneldiği söylenebilir. Çünkü önerilen değişikliklerin daha kararlı bir yürütme organı sağlamaya ve yasa-yürütme ilişkilerini yeniden düzenlemeye yönelik olmadığı açıktır. Kısaca belirtmek gerekirse bu değişikliklerin temel amacının, parlamentonun bugünkü bileşimini ve yapısını devamlı kılmak olduğu söylenebilir. Bu ise parlamentonun kapitalizmi savunan partilerden oluşması, işçi ve emekçi kesimleri temsil eden, kapitalizme karşıt ideolojisi olan siyasal hareketin de dışta tutulması anlamına gelmektedir. Bu olgu aslında yeni bir şey değildir ve Türk egemen sınıfları geleneksel olarak sosyalist hareketin parlamento içine girmesinden büyük bir ürküntü duymaktadır.

Bugün siyasal yaşam ve kurumlarımızın bir işlerliğini koruma sorunu ile karşı karşıya bulunduğu açıktır. Örneğin son 10 yıl içinde 12 hükümetin kurulması ve son 8 yıl içinde sürekli koalisyon hükümetlerinin işbaşında bulunması bu konuda yeterli bir kanıt olabilmektedir. Kuşkusuz siyasal sistem ve kurumlarda ortaya çıkan bu işlerlik sorunu esas olarak burjuvazinin temsilcisi sağcı partilerin sözü edilen kurumlarda tekeli bir biçimde temsil edilmesine bağlanabilir. Durum böyle iken yasa yapılması düşünülen değişikliklerin kurumların işlerliğini yeniden sağlamak yerine durumu muhafaza etmeye yönelmesi düşündürücüdür. Değişikliklerle sosyalist hareketin parlamento dışında tutulmasına çalışılırken siyasal yaşamımızda yok olma durumunda bulunan CGP bile gözetilmeye çalışılmaktadır. Böylece en küçüğünden büyüğüne kadar parlamentoda temsil edilen partiler seçime girebilecek ve bunun için de kamu fonlarından destek alabilecektir.

Ülkede giderek yoğunluğunu artıran anti-demokratik gidinen bir parçası olan Seçim Yasası değişiklikleri konusunda sağın saldırgan ve tutucu partilerinin aldığı tavır doğal karşılanabilir. Ancak her fırsatta demokrasiden ve özgürlükten söz eden CHP'nin bu tür değişikliklere "evet" demesi bazı çevreler için şaşırtıcı olmuştur. Bununla beraber CHP'nin, özellikle, muhalefette iken

düzen değişikliği önerileri ile işçi ve emekçilerin oylarını aldığı unutmamak gerekir. Nitekim CHP İktidara gelince uyguladığı politikalar açısından hiç de işçi ve emekçilerin özelemleri doğrultusunda kararlar alamamış ve böylece gerçekte hangi sınıfın partisi olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun doğal sonucu ise çalışan yığınların kendi siyasal örgütlerini dönmeye olacaktı ve bundan dolayı da CHP'nin Seçim Yasası ile ilgili olarak aldığı tavra şaşmamak gerekir.

Dr
TOKTAMIŞ ATEŞ

"Son seçim yasa tasarısı büyük partilerin siyasal yaşamımızdaki egemenliklerini sürdürme çabalarının açık bir göstergesidir. "Siyasal yaşama istikrar sağlamak" ya da "güçlü yürütme" gibi gerekçeler, aslında çok partili rejimimizin sağlığını bozmak tehlikesini içermektedir. Zira yasal siyasal örgütler içinde temsil olunamayan ve siyasal arenada görünemeyen kimi fikirler siyasal parti dışındaki legal ya da illegal örgütlenmelerin ardına sığınmakta ve bu gelişim genç demokrasmizi tek yönlülüğe itmektir.

Özellikle Cumhuriyet Halk Partisi "ortanın solu" hareketinin ilk gününden beri hararetle savunduğu pek çok görüşlerinin vazgeçmiş görünmektedir. Bu vazgeçmesini dikkatli gözlerden saklayabilmek amacıyla farklı parti yetkililerinin örneğin bir Tarhan Erdem'le Mustafa Üstündağ'ın dar bölge konusundaki bir biriyile çelişik beyanları ve çabaları aslında gerçekleri saklayamaktadır...

Günümüzdeki seçim yasa tasarısı getirdiği 'Barajlı D'Hondt' yöntemiyle küçük partilerin yaşamasına ve parlamentoda temsil olmalarına izin vermemektedir. Ayrıca ön seçim sisteminin sağlığı esaslara bağlanmamış olması "demokrasimizin teminatı" olması gereken siyasal partiler içinde büyük huzursuzluklara yol açmakta ve "ödün verme" işlemi daha ön seçim aşamasındayken tüm çirkinliğiyle ortaya çıkmaktadır.

Gene yürlülükteki seçim yasaımızın yurtdışında çalışmakta olan vatandaşlarımıza oy kullanma olanağını vermemesi, ekonomik darboğazı geçmek için gönderilecekleri dövizlere çok şiddetle gereksinimimiz olan geniş bir kitleyi siyasal sürecin dışında bırakmaktadır. Bunun yanı sıra,

seçmen yaşının 18'e indirilmiş olması zaten fazlasıyla "politize olmuş" bir kitleye yasal siyasal sیره yolunu kapatmakta ve bu gençler macerasına itilmiş olmaktadır.

Büyük umutlarla beklenen yasa tasarısının hiçbir olumlu gelişmeye yol açmaması aslında günümüz hakim siyasal partilerinin bünyeleri incelendiğinde anlaşılır olmaktadır. Ancak, demokrasinin sağlıklı bir şekilde yaşayabilmesi için, her şeyden önce siyasal partiler arasında görüş farklılıklarının doğuracağı yelpaze, soldan sağa kadar eksiksiz olmalıdır. Tek yönlü bir siyasal düzen peşinde olan kimi "demokrasi havarileri" birgün bu demokrasinin sona erdiğini de görebilirler. Bunun en büyük suçlusu da kendileri olacaktır."

Seçim yasalarında yapılacak değişiklikleri kapsayan ve kamuoyunda geniş tepkilere yol açan yasa tasarısının meclislerden geçirilmesi çalışmalarını büyük bir hızla ilerliyor.

Altı aya yakın bir süre Partiler arası komisyonda kaldıktan sonra son biçimini alan tasarı bir süre önce Millet Meclisi Anayasa Komisyonu'na verilmişti. CHP milletvekili Muammer Aksoy'un başkanlığındaki Anayasa Komisyonu geçtiğimiz hafta Çarşamba günü çalışmalarını tamamladı. Muammer Aksoy, "yasa tasarısı konusunda siyasal partiler arasında hiçbir anlaşmazlık olmadığı için", tasarıyı Partilerarası Komisyon'dan geldiği biçiminde benimsediğini açıkladı.

Anayasa Komisyonu'ndan sonra yine Millet Meclisi Adalet Komisyonu da Perşembe günü AP milletvekili İsmail Hakkı Köylüoğlu başkanlığında toplanarak bir oturumda yasa tasarısını olduğu gibi benimsedi.

Yasa tasarısının böylece hızla bir biçimde meclis organlarından geçirilmesi, bütün burjuva partilerinin elele sandığı bu antidemokratik tasarıyı kısa sürede sonucuna ulaştırılmamasına çalışıldığını gösteriyordu. CHP Genel Sekreteri Mustafa Üstündağ'ın bir süre önce gazetecilere yaptığı bir açıklamada, CHP'nin sözkonusu yasa tasarısını bütünüyle benimsemiş olduğunu ve konunun Merkez Yürütme Kurulu'nda görüşüleceğini açıklamış olduğu hatırlanıyor. Yasa tasarısının büyük bir süratle ve CHP temsilcilerinin de tam onayıyla Meclis organlarından geçirilmesi, CHP'nin bu konudaki tutarlılığını bir kere daha sergiledi.

YÜRÜYÜŞ, yeni seçim yasa hazırlık konusundaki bilim adamların, hukukçuların, gazeteci ve yazarların görüşlerine başvurarak düzenlediği soruşturmayı bu sayımızda da sürdürüyor.

Bir ülkücünün mektubu

Faşizmin yeni taktikleri

Amacına ulaşmak için her türlü yöntemi meşru gören ve uygulayan faşist hareketin ikiye bölünmüş, daha doğrusu yüzeysel bir politika izlediği öteden beri birçok örneğiyle sergilenmiştir.

Faşist hareket Hatay ve civarında Arap asıllı emekçiler içinde yandaş kazanabilmek için dilinden düşürmediği "Türk Milliyetçiliğini" bir kenara bırakıp, azınlık milliyetçiliğine dayanıyor. Aynı yöntemle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da da başarıyor.

İşçi ve emekçi kitleler içinde yandaş bulabilmek için bağından beri sahte "sol" sloganları ile süren faşist Hareket Partisi'nin Alevilerin "bugüne kadar Türklüğü muhafaza eden yegane topluluk olduğu" konusunda "bilimsel" çalışmalar yaptığı Erzurum'dan Atatürk Üniversitesi öğrencisi Ülküci Selahattin Bul'un Amasya-Suluova Şeker Fabrikasında çalışan bir arkadaşına yazdığı mektuba ortasına konuluyor:

"Çok yakında Doç. Dr. Mehmet Eröz Alevileri öğitlendiren bir konferans verecek. Bu konferans buradaki Ülkü Ocakları başkanı ile ayarladık. Konferansın gayesi Alevilerin eski durumuyla bugünkü durumu. Bu aradaki gelişmeler. Alevilerin bugüne kadar Türklüğü muhafaza eden yegane bir topluluk olduğunu açık açık anlatacak. Bu adam sosyolog olduğu için çok aşırısız yapmış. Makalelerini okudum. Konferansın faydasız ne olacaktır diyebilirsiniz. Yukarıda bir noktaya değinmişim. Aleviler Türk milliyetçiliğini yandaş yorumlamaktalar. Kamuoyuna bu yanlış anlaşılmalı duyuracağız. Aas Türklük davasını bir yürütmeçimizle zayıf ellere teslim etmişiz. Biz de saf saf seyirci kabyoruz. Alevileri bu gasletten kurtarmak için (aydın alevileri) espy çaba sarfedeceğiz. Gerçekten aydın alevi gençlerimiz Anadolu halkıyla yani kendi doğduğu toplumuyla ters düşmektedir. Bunu önlememiz yerinde bir hareket değil mi?"

Ülküci Selahattin devam ediyor: "Hergeye Türk açısından bakacağız. Ekonomik sıkıntımız vardır. Toplumumuz ezilmiştir fakirizmiş çoktur, kusaca açız. Hal çaresi nedir? Komünist olmak mı?"

Ülküci Selahattin, mektubunda faşist hareketin dinci berrirganlığı ile Alevi branşlarını birleştirmeye de çalışıyor:

"Bugün beni en çok üzen şey biz Alevi gençlerin Türk Milliyetçiliğinin savunduğu ilkeleri yanlış anlamasıdır. Davamızda yan faktör olarak İslamiyetin yer alması biseri yanlış düşündürmektedir. Bu bakımdan burada bulunan alevi arkadaşlarımızı inna edemiyorum. Daima şüphe içindedir."

Ülküci Selahattin mektubunun ekinde bu bilimsel bilgilerle (1) sağladığı eserlerin bir listesi ile bunların temin edileceği adresi de veriyor.

Alevi-Sünni ayrışlığını körükleyerek kitle katliamları düzenleyen faşist hareketin tek bir merkezden yönetildiği de bu ülküci mektupta belirtiliyor:

"Köyde-kasabada-şehirde teşkilatlarımız bir merkezden idare edilmektedir. Bugün hedef aldığımız noktaya ulaşacağız."

Faşist ideolojinin bulandığı kafasıyla mektup boyurca Müslüman, Alevi, Türk Milliyetçisi, aydın, bilim adamı, araştırmacı olan Ülküci Selahattin mektubunu bitirirken de "Atatürkçü" oluyor:

"Hergeye Türk için, Türke göre, Türk tarafından Zafer benimdir diyenlerindir. M.K.A. Atatürk"

Anayasa mahkemesi için büyük yanılğı

ERŞEN SANSAL

Anayasa Mahkemesi, TCK'nın 142. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı konusunda İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin itirazını reddetti. Karar henüz yazılı olarak açıklanıp yayınlanmakla birlikte, gerekçe: "biçim yönünden". Kararında, Anayasa Mahkemesi, 142. madde ile ilgili suçlara sıkıyönetim mahkemelerinde bakılması gerektiği, bu nedenle Ağır Ceza Mahkemesi'nin dosyası Anayasa Mahkemesi'ne gönderme kararının geçersiz olduğu gerekçesine dayanıyor.

Öncelikle, karardan, Anayasa Mahkemesi'nin, İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin gönderme yetkisini kabul etmediği anlaşılmaktadır. Oysa Anayasa'da olsun, Anayasa Mahkemesi Kuruluş Kanunu'nda olsun; Anayasa'ya aykırılık itirazını Anayasa Mahkemesi'ne gönderme yetkisinin ait olduğu merci, "bir davaya bakmakta olan mahkeme" diye belirtilmektedir. Bu açıklık karşısında, İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin davaya bakan mahkeme niteliğini kabul etmemek, Anayasa Mahkemesi'nin kararında bir "Anayasaya aykırılık" yaratmaktadır.

Bununla bağlantılı olarak ortaya çıkan önemli bir sakınca da, Anayasa Mahkemesi tarafından; asıl davaya İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nce değil, fakat sıkıyönetim mahkemesince bakılması gerektiği hakkında karar verilmiş olduğudur. Bir davaya hangi mahkemede bakılacağı belirlenmesi Anayasa Mahkemesi'nin görevi değildir.

Bilindiği gibi, 26 Aralık 1978 gününde ilan edilen sıkıyönetim, "Anayasanın tanıdığı hür demokratik düzeni, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin kesin belirtilerinin ortaya çıkması" nedeniyle dayanmaktadır. Buna göre Anayasa Mahkemesi, 142. maddeden açılmış olan davalara, sıkıyönetimin ilanından önce açılmış olan davalara bile sıkıyönetim mahkemelerinde bakılması gerektiğini öngörmekle, bu maddenin yukarıdaki tanım içinde bir niteliği bulunduğunu da kabul etmektedir. Yani Anayasa Mahkemesi, 142. madde suçlarını yaygın şiddet hareketi olarak görmüştür. Buna bakılırsa Anayasa Mahkemesi, 142. madde hakkında 40 yıldır yazılı söylenenleri, mahkeme kararlarında bile açıkça yazılmış suç niteliğini görmezlikten gelmektedir. Hatta, Anayasa Mahkemesi, 141 ve 142. maddelerin Anayasa'ya aykırılığı hakkında TIP ta-

rafından açılan davada verdiği 1966 tarihli kararına da ters düşmektedir. Eğer davanın esasının incelenmesine girilmiş olsa idi, 142. madde suçlarını yaygın şiddet eylemi niteliğinde gören Anayasa Mahkemesi'nin, Anayasa'ya aykırılık ya da uygunluk ölçüsünü nasıl değerlendirmiş olacağı da merak konusu olmaktadır.

Halen uygulamada, sıkıyönetim mahkemelerinin 142. maddeden açılmış davalara bakmadıkları ve bu davaların aslıya ya da ağır ceza mahkemelerince görülüp sonuçlandırıldığı görülmekte ve bilinmektedir. Hatta 12 Mart döneminde bile, 142. maddeye dayanarak açılmış bir kısım davalara sıkıyönetim mahkemelerinden başka mahkemelerde bakılmıştır. Üstelik bu kararlar o zaman da, şimdi de Yargıtay'dan çekmekte ve 142. madde davalarna aslıya ya da ağır ceza mahkemelerinde bakılmış olması, Yargıtay'ca da doğru bulunmaktadır. Bundan başka, Adalet Bakanı Mehmet Üan'ın, 141 ve 142. maddelerle ilgili davaların sıkıyönetim mahkemelerine gönderilmemesi hakkındaki açıklaması da hatırlardadır.

Ancak bütün bunlara karşın, Anayasa Mahkemesi, 142. madde suçlarını, yaygın şiddet eylemi saymakta ve sıkıyönetim mahkemelerinin görevi içinde kabul etmektedir. Ayrıca esef vericidir ki, bu kararın temyizi de, itirazı da yoktur.

İlginç bir sorun da şu noktada ortaya çıkmaktadır: İtirazı Anayasa Mahkemesi'ne gönderen İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi'nin kararında öngörüldüğünün aksine, davayı sıkıyönetim mahkemesine göndermeyip kendisi bakmaya devam ederse ne olacaktır? Maddeyi Anayasa'ya aykırılık bulduğu konusunda ciddi gerekçelerini belirten bir mahkemenin, yasal yollara gidebilme olanaklarının sınırlandırılması, Anayasa'ya aykırılığına kanaat getirdiği konunun karara bağlanmayarak, o maddeyi uygulama zorunda bırakılması, çok olumsuz ve yanlış sonuçlar doğuracaktır. Bunun gibi, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda dosyayı sıkıyönetim mahkemesine gönderse, fakat sıkıyönetim mahkemesi kendisini görevsiz bulsa gene aynı durum ortaya çıkacaktır.

Anayasa Mahkemesi'nin, kamulaştırmalarda vergi değerinin esas alınacağı yolundaki Anayasa hükmünü iptal eden 12 Ekim 1976 tarihli ünlü kararından sonra, 142. madde hakkında verdiği bu karar, Anayasa Mahkemesi için ikinci bir yanılğı olmuştur.

NOT...

FERHAT GÜN

Mr. Mayk'dan ne haber?

Bir gazeteci İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş'e soruyor:

"- Son 15 gündür Karadeniz bölgesinde Amerikan uyruklulu Mr. Mayk adlı bir şahsın incelemeler yaptığı ve her gittiği yerde siyasi cinayetler işlendi. Şöyle ki:

28 Ocak'ta Sinop'taydı, 29 Ocak'ta Sinop cezaevi yandı. 30 Ocak'ta Amasya'ya geçti, Amasya'da olaylar çıktı. 31 Ocak'ta Amasya'nın Taşova ilçesinde Davut Durak bunu müteakip Taşova savcısı İsmail Değer İnal öldürüldü. Bu cinayetler işlendiği zaman ve daha sonra Amasya cezaevinde çıkan isyan sırasında Mr. Mayk'ın bu illerde bulunduğu tespit edildi. 1 Şubat'ta Amerikan Büyükelçiliği bir açıklama yaparak Mayk'ın gezilerinden Amerikan hükümetinin haberi olmadığını açıkladı. Hükümetimiz bu konuda ne düşünüyor? Bu şahsın 22-26 Şubat tarihleri arasında da Samsun'da incelemeler yapacağı sızan haberler arasında. Ne gibi önlemler alınacak?..."

15 Şubat 1979 günlü Milliyet gazetesinde yayınlanan Samsun muhabiri Ayhan Köksal'ın bildirdiği haber bu.

İçişleri Bakanı Güneş'in bu soruya verdiği yanıt da şu:

"- Mr. Mayk'ın durumu inceleniyor. Konu hükümetimiz bünyesinde görüşüldü, gerekli işlemlerin yapılmasına başlandı..."

Aradan bunca zaman geçti, "hükümet bünyesinde görüşülen" bu konuyla ilgili herhangi bir açıklama yapıldı mı?

"Mr. Mayk" adıyla anılan ABD'nin Ankara Büyükelçiliği birinci sekreterinin sözü edilen çevredeki faaliyetleri YÜRÜYÜŞ'ün 6 Şubat tarihli 200. sayısında da konu edildi.

Kimdi bu "Mr. Mayk", ya da açık adı Robert Aleksandr Peck?

Bir zamanlar Kıbrıs'ta da bulunmuştu ve "dikkat çekici faaliyetlerde" bulunduğu için Kıbrıs'taki Türkiye Dışişleri Bakanlığı temsilcileri durumu Ankara'ya raporla bildirmişlerdi.

Ve Mr. Mayk Türkiye'de faaliyetlerine devam ediyordu...

Ve duvardan ses geliyor, devletten ses geliyor.

N'oldu bu Mr. Mayk?..
Bu Pentagon mühürlü adamın Amas-

ya-Samsun-Çorum yöresindeki faaliyetlerini gözlemlikten mi geleceğiz?

Bu Pentagon çetesinin Kıbrıs'taki faaliyetleri ile ilgili Dışişlerindeki dosyasını tozlu raflara mı terkedeceğiz?

İçişleri Bakanı Güneş, bu adamın durumunun hükümet bünyesinde görüşüldüğünü söylemiştir. Aradan bunca zaman geçmiştir. Unutulacak mıdır?..

Yavuz hırsız ev sahibini bastırır; hele hele ev sahibi olduğuna inanmışsa, ev sahibini de hırsız ilan eder.

ABD Büyükelçiliğinin açıklamasına göre: Mr. Mayk, olağan bir geziye çıkmıştı, bunu da olağan karşılamak gerekti!...

Egemenlik haklarına, ulusal bağımsızlığına sıkı sıkıya bağlı bir ülkede, neredeyse Amasya'ya elma yemeğe gittiğini söyleyen böyle bir ajan tutulur kulağında, bırakılır kapının önüne...

Bırakın, temsilcisi olduğu devlete de bir zilgit çekilir...

Haydi burjuva basın susuyor, susacaktır.

MC partileri konuşacak değildir ya. Pekî 6. Filo'lara antiemperyalist duyarlılığın birleşik, görkemli ve onurlu örneklerini veren bağımsızlık ve demokrasi güçlerinin suskunluğuna ne demeli?

Faşist ve emperyalist kurşunlarla yüzlerce yiğidini şehit veren ilerici, demokrat, yurtsever güçlerin suskunluğu niye?..

Antiemperyalist duyarlık ve mücadele inancı, faşizme karşı mücadeleden soyutlanamaz, bir yerlerde unutulup, dondurulamaz...

İşçi sınıfının politik hareketinin safalarında ve mücadele doğrultusunda yer almanın ve saf tutmanın önemi, sorumluluğu ve güncelliği işte buradadır.

Demokrasi güçlerinin antiemperyalist antifaşist mücadelede ortak hedefleri ile eylemlerini ve güçlerini birleştirmelerinin, duyarlıklarını coşturmalarının önemi buradadır.

Missisipi gemisi 1948'lerde gelip gitmedi Türkiye'den.

Mürettebattan Mr. Mayk'ları içimize dökerek ve karadan yüzerek doluyor...

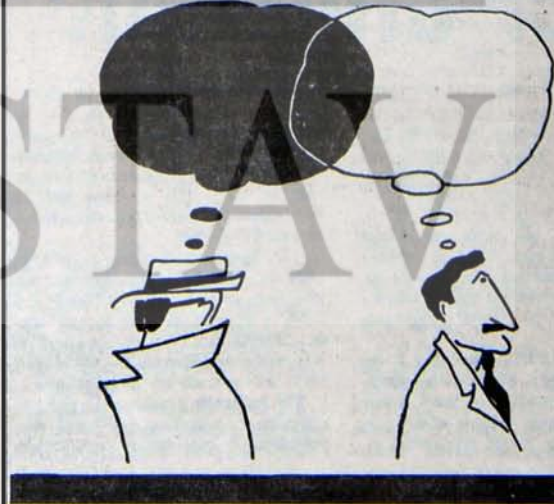
Af kanununun öyküsünde son durak

Af Kanunu oldukça ilginç bir öykü yaşadı. Bu ilginç öykü, daha Yasanın çıkarılma hazırlıkları sırasında başlamıştı. Tasarı, Karma Komisyon'dan, Millet Meclisi'nden ve Senato'dan geçerken her defasında ayrı bir metne dönüştürüldü. Bütün mesele de zaten bu "ayrı ayrı metinler" sebebiyle çıktı. Yasa hakkındaki tartışma ve görüşmeler kamuoyunda ilgiyle izlenmişti.

Af yasaları çıkarılırken, belki de en çok gözönünde bulundurulana denir, belli dönemlerde yoğunlaşan huzursuzlukları sümek. Afadaletinden beklenen buydu. Ama 1803 sayılı Yasa, bu konuda hiç de yeterli olmadı. Orneğin af ile düşürülen davalarda, beraat edebilecek sanıkların genelde ilke olarak kabul edilmiş olan "hakız tutuklamaya tazminatı"ndan yararlanmalarına olanak tanınmadı. Dahası 12 Mart'ın kalinti-

ları; bugün hâlâ temizlenebilmiş değildir.

Bu konuda Elmalı Ağır Ceza Mahkemesi'nin itirazı üzerine Anayasa Mahkemesi'nin verdiği son iptal kararı, gerçekten önemli bir eşitsizliğin giderilmesine yardımcı oldu. Ölümlü ve ömür boyu hapis cezasına çarptırılanların, aştan yararlanmalarını nedeniyle 1/3 oranındaki şartlı salıverme sürelerinin kısaltılması, bir yandan af getirirken öte yandan 2-4 yıl hapse fazla kalma çelişkisini yaratıyordu. İnfaz Yasası'nda 1 Haziran 1978'de yapılan değişiklikle, açık veya yarı açık cezaevlerinde geçirilen sürelerde her ay için 6 gün indirim yapılması ile hükümlülük süreleri biraz daha kısaltıyor. Ne var ki yasalarda "süre" diye yazılı olan bu yıllar, doğrudan doğruya insan ömrü. Dolayısıyla son karar, bu eşitsizliği yine de ortadan kaldırmadı.

31 Aralık 1961'de 200 bin işçi Sarayhan'de: İşçi sınıfı ekonomik-demokratik haklarına el sürdürmeyecek...

Türkiye İşçi Partisi

Hükümetin büyük sermayeden yana politikasına karşı

Bütün yurtseverler emekçi halkın yanında yer almalıdır

Hükümetin önceki hafta sonundan itibaren uygulamaya başladığı ekonomik önlemler, Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu'nun 18 Mart Pazar günü yaptığı bir toplantıda değerlendirildi. Toplantı sonunda kamuoyuna açıklanan bildiri, hükümetin ekonomiyi güçlendirme programı adı altında uygulamaya başladığı politikanın, büyük sermayenin çıkarlarını korumaya, bu amaçla da emekçi halk kitlelerinin yaşam düzeyini daha da düşürmeye yönelik olduğu vurgulandı.

Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu'nun bildirisinde, Ecevit hükümetinin, emperyalist kaynaklardan kredi bulma politikasına dayalı beklentilerinin çıkmaza girmesiyle, büyük sermayenin ç-

karlarını koruyabilmek için iç ekonomik kaynakları zorlamayı amaçlayan bir programı benimsediği belirtilerek, bu politikanın belli başlı unsurları değerlendirildi. Bildiride, uygulanmasına başlanan önlemlerin aynı zamanda IMF'nin de isteklerinin yerine getirilmesi anlamını taşıdığı belirtildi.

TİP Başkanlık Kurulu, yayınladığı bildiri, hükümetin bu politikasına büyük sermayeyle birlikte Türk-İş ve DİSK'in de ortak edilmesiyle, ilerici sendikal hareketin CHP güdümüne sokulması ve sınıf ekseninden uzaklaştırılmasının bir kere daha somutlandığı vurgulandı.

TİP Başkanlık Kurulu, ekonomik bunalımdan da kurtulmanın yolunun, emperyalizme bağlı üretim yapısı içinde

biçimlenmiş büyük sermayenin ekonomik çıkarlarına karşı emekçi halk kitlelerinin yanında olmaktan geçtiği belirtilerek, her yurtseverin, her demokratın seçeceği tek politik tercih emperyalizme ve işbirlikçisi büyük sermayeye karşı emekçi kitlelerin safında yer almak olduğu belirtildi.

Bildiride, hükümetin uygulamaya başladığı ekonomik politikanın, emekçi halkın yaşam düzeyini hedef alan içeriği şöyle belirtiliyordu:

HÜKÜMETİN POLİTİKASI, BOYUK SERMAYENİN ÇIKARLARINI KORUYABİLMEK İÇİN İÇ EKONOMİK KAYNAKLARI ZORLAMAYA YÖNELİKTİR

"Hükümet 'ekonomiyi güçlendirme programı' adı altında emekçi halk kitlelerinin yaşam düzeyini altüst edecek uygulamalara yönelmektedir. Bunlar, bugüne kadar yürütülen emperyalist kaynaklardan kredi bulma politikasına dayalı beklentilerin çıkmaza girmesi sonucu, büyük sermayenin çıkarlarını koruyabilmek için iç ekonomik kaynakları zorlamayı amaçlayan girişimlerdir. Hükümet, geçen bir yıllık beklentileri sonunda Dünya Bankası, IMF gibi finans kuruluşlarının ekonomiyi düzenlenmesi adına dayattıkları koşulların bütünüyle gerçekleşmemesi halinde kredi açmayacaklarını görmüştür. Esasanda, kapitalizmin ekonomik bunalımı içinde sarulan ileri batılı kapitalist ülkeler ve bunların finans kuruluşları, Türkiye'nin beş yıl için gereksindiği ve toplam 10 milyar doları bulan fonları, defalarca katlanarak geriye ödenebilmesini garantiye almadan vermek niyetinde de değildir.

"Hükümetin 'iç kaynaklara dayanma' olarak adlandırıldığı yeni politika, sanayide dengeli ve hızlı bir büyümenin iç kaynakları esas alarak gerçekleştirilmesini değil, temel sınıfsal tercihlerinin yeni bir göstergesi olarak, büyük sermayenin belirleyiciliği altındaki çarpık üretim yapısının iç olanakları daha da zorlayarak sürdürülmesine yöneliktir."

YENİ TEŞVİK POLİTİKASI FAHİŞ TEKELCİ KARLARI TEŞVİK EDECEKTİR

TİP Başkanlık Kurulu'nun bildirisinde, sözü edilen politikanın uygulanması için teşvik tedbirlerinin yönlendirilmesinde başlatılan yeni politikaya değinildi. Böylece tekelleşme eğilimlerinin hızlandırılacağına dikkat çekilen bildirinin bu bölümünde şöyle deniyordu:

"Bu yeni politika, öncelikle teşvik tedbirleri uygulanan alanların değiştiril-

mesyle saptandı. Sadece elektrikli, elektriksiz makina üretimi ve sanayinin gereksindiği araçların teşvik tedbirleri uygulanması kararlaştırıldı. Böylece makina üretiminin yerli olanaklarla yapılması amaçlanmaktadır.

"Teşvik tedbirleri aracılığıyla büyük sermayeyi ara malı ve makina üretimine özendirerek gittikçe derinleşen bunalımın üstesinden gelinebileceğini sanmak maliyeti yüksek bir ütopyadır. Hiçbir teşvik, sermayenin kârlılığı düşük, riskini büyük bulduğu, büyük yatırımlar gerektiren makina üretimi alanlarına yatırım yapmasını sağlayama yeterli değildir. Çünkü, özel sektörün elinde ne bu oranda bir sermaye birikimi, ne de teknolojik donanım vardır. Kimi sektörlerde yerli makina üretimi çeşitlendirilip artırılabilir. Ama, ekonominin gerektirdiği oranda bir üretim artışı bu yollara ve özel sektör eliyle hiçbir zaman gerçekleştirilemeyecektir. Ne var ki, büyük sermayenin çıkarlarını daha da geliştirecek bu politika ile tekelleşme eğilimleri daha da artacak, fahiş tekelci kârlar elde edilecektir. Bu da tüm sektörlerde maliyetleri önemli oranlarda yükseltecek ve nihayet emekçi halk kitlelerinin günlük ekonomik yaşamını boyunduruk altına alan pahalılık kamçılanacaktır.

"Alınan önlemlerle kimi tüketim malları fiyatları serbest bırakırken sanayi için gerekli hammadde ve yarı mamullerin fiyatları kontrol altına alınmaktadır. Bu bir yanı sıra büyük sermayenin emekçi halk üzerindeki sömürüsünü daha da artırırken diğer yanı sıra da, KİT'lerin özel sektöre ucuz mal satmaları sonucu emekçi halka yansıyan KİT zararlarının dayanılmaz ölçüde artmasına neden olacaktır."

İHRACATIN ARTIRILMASI İÇİN SEÇİLEN YOLUN FATURASI EMEKÇİ HALKA ÖDÜLECEKTİR

TİP Başkanlık Kurulu, daha sonra uygulanacak kredi ve faiz politikasının da orta ve küçük sermayeyi daha güç koşullara iteceği belirtilerek, ihracat artırımına ilişkin seçilen yolun da emekçi halkın üzerine daha ağır bir yük bindireceği vurgulandı:

"Bugünkü kredi ve faiz politikası da büyük sermayenin çıkarına çalışmaktadır. Kredi ve faiz hadlerinin yükseltilmesi orta ve küçük sermayenin kredi kullanımını güçleştirerek azaltacaktır. Bu kesimler daha güç koşullara itilirken krediler, daha büyük oranlarda büyük sermayenin hizmetine sunulmuş olacaktır. Ticaret yoluyla yapılan spekülasyonlar ve yüksek fiyat uygulamalarıyla da destek-

EKONOMİ HABERLER

OTOMOTİV SANAYİNDE ÜRETİM ARTIŞLARI

Otomotiv Sanayii Derneği'ne üye çeşitli taşıt üreticisi firmalar tarafından, 1978 yılında 91 bin 117 taşıt üretildiği bildirildi. Firmaların, kurulu kapasitelerinin yüzde 46'sını kullanabildiği belirtilen açıklamada, 1978 yılı üretiminde 1977'ye göre yüzde 25,7 oranında gerileme kaydedildiği ve 32 bin 890 adet daha az araç üretildiği bildirildi.

Otomotiv Sanayii Derneği'ne üye olan BMC Çelik Montaj, Chrysler, Çiftçiler, Genoto, MAN Otobüs Karoseri, Otomarsan, Otosan, Otoyal, Oyak-Renault, TOE Tofaş, Türk Traktör ve Uzel firmalarının ürettiği taşıt sayısında en büyük pay yüzde 32,2 ile Oyak-Renault'a ait. Bu kuruluş, 1978 yılında 30 bin 683 otomobil üretirken, Tofaş da üretimini yüzde 3,6 oranında bir artışla 19 bin 912 otomobile çıkardı.

AKKUYU NÜKLEER SANTRALİNİN KURULUŞU

Nükleer Santral konusunda, İsveç firması Asea-Atom ile sürdürülen görüşmelerin çıkmazca girmesi üzerine Sovyetler Birliği tarafından kurulacak ikinci nükleer santralin işletmeye alınma olasılığının güçlendiği bildirildi.

Sovyetler Birliği tarafından getirilen ve gerek işletmeye alınma süresi, gerekse çok daha az finansmanla gerçekleştirilebilmesi nedeniyle öncelik kazanan projenin, Türkiye enterkonekte sisteminin önümüzdeki yıllarda taşıyabileceği güce daha uygun olacağı uzmanlarca belirtiliyor. Yanısıra, Sovyetler Birliği'nce kurulacak santralin maliyeti, Asea-Atom Firması tarafından kurulması düşünülen Akkuyu santraline göre üç kat daha ucuz...

AVRUPA EKONOMİK KOMİSYONU RAPORU

Avrupa Ekonomik Komisyonu'nun "1978 Yılında Avrupa Ekonomisi" raporuna göre, Türkiye'nin içinde bulunduğu darboğazdan çıkabilmesi için Uluslararası Para Fonu (IMF) ile arasındaki sorunlar çözümleri ve görüşmeleri olumlu olarak sonuçlandırması gerekli. Yeni ve kapsamlı bir "Toplumsal Anlaşma"nın kaçınılmaz olduğu savunulan raporda, Türkiye'nin darboğaza girmesi, geçmiş yılların yüksek(!) kalkınma hızlarına ve Türk ekonomisinin, dünya ekonomisinde görülen çöküntüye ayak uyduramamasına bağlıyor...

Havanda dövülen su...

Kooperatifler yasası

NABI DİNÇER

Türkiye'de kooperatifçilik hareketi özellikle 27 Mayıs Devrimi'ni izleyen yıllarda önemli adımlar atarak toprak ağaları, tarım ve ticaret burjuvazisinin egemenliği altında bulunan devletin vesayetinden kurtulma, burjuvazinin ve toprak ağalarının gücüne karşı bir güç oluşturma çabasına girmiş bulunmaktadır. Oysa siyasal iktidarlar, her türlü gücü olduğu gibi, yoksul köylülüğün oluşturduğu bu ilerici gücü daha bir süre elleri altında bulundurmaya hevesini sürdürmektedirler. Hareketi önlemeyeceğini anlayan egemen güçler, onu denetim altında tutmaya ve kendi çıkarları doğrultusunda biçimlendirmeye ve kooperatiflere kaynak aktarmaya girişiminde - ki yıllar itibarıyla bütçeden ayrılan fonlara bakarsak gerçekten kooperatifçiliğe bir kaynak ayırdığını ve bu kaynağı giderek büyüttüğünü görürüz - kooperatifleri toprak ağaları, aracı ve tefecilerin çıkarları doğrultusunda yönlendirmeye çalışmaktadır. Egemen güçler daha önceleri doğrudan doğruya sömürülen yığınları, şimdi kooperatifler aracılığıyla sömürmeyi sürdürerek köylü katmanları arasındaki çelişkileri perdellemek istemektedirler. Demokratik kooperatifçilik perdesi altındaki tüccar yaklaşımı perdelenecek istenmektedir. 1380 sayılı Su Ürünleri Yasası, Gümrük Yasası v.b. yasa yönetmeliklerle, kooperatiflere sağlanan bağışlıklardan yararlanmak isteyen tüccarlar ve adamları tarafından derhal paravan kooperatifler kurulmuş ve kooperatifleri geliştirmeye yönelik olan araçlar, kooperatifleri yozlaştıran araçlar haline gelmiştir. Bunun sonucu olarak hükümetler, sözüm ona demokratik kooperatifçilik ilkelere benimsen bir kooperatifler yasasıyla bu tabloyu tamamlamak istemişlerdir. Bu çabalarda Türk Kooperatifçilik Kurumu'nun kişiliğinde değerli bir yardımcı buldular. Uzun yıllar tefecifaizci, aracı ve büyük toprak sahipleriyle içli dışlı olmuş bankacılar, Ziraat Bankası kooperatifler Müdürlüğü bürokratlarından tutucu öğretim üyelerinden oluşan bir kurum, kuşkusuz, değişen toplumun gelişen gereksinimleri yönünde bir hareketle bulunamazdı. Bindokuzüç ellilerden bu yana yapılan çalışmaların sonucu olarak meydana

gelen bu yasa (1163 sayılı yasa) yukarıda değinilen özellikleri yansıtar niteliktedir.

Bu kısa incelemede kooperatifler yasası önce genelde irdelececek, sonra madde madde ele alınarak eleştirilecektir.

Yasanın incelenmesinden ortaya çıkan genel izlenim, yasanın, biçimsel demokratikliğe öykünmeye özen gösterdiğini, ancak ruh bakımından demokratiklikten uzak olduğunu, yani geniş halk yığınının yaşam düzeylerini yükseltmeye amaçlamadığını, adeta yüksek gelirli tüccarlar kooperatif kurma ve kooperatiflerin bağımsızlıklarından yararlanma yollarını gösteren bir "rehber" olmaya çalıştığı görülmektedir. Ayrıca yasa biçimsel bakımdan üst birliklere izin verdiği halde, bu izin yalnızca üst yapısal örgütlenme birliği ile sınırlı kaldığı, bu birliklerin ekonomik fonksiyonlarının tanımlanmadan bırakıldığı bir gerçektir. Bu da, kooperatifçilik alanında sermaye birikimine yüz açan düzenlemelerin varoimaması sonucunu doğurmuştur. Öte yandan kooperatif yatırımları arasında entegrasyona gidilmesi ve optimal işletmeye bu yöle varılmasına olanak da yoktur. Örneğin Sanayi Bakanlığı bu kooperatifi bağunsuz bir işletme saymakta, birlik ve kooperatif arasındaki işbirliğini ortaklık dışı işlemlerden sayıp, kurumlar vergisi demokles kılıcı tepelerinde sallandırmaktadır. Oysa kooperatifler kâr maksimizasyonu amaç edinen kuruluşlar değil, hizmet kuruluşlarıdır. Bu gene, kooperatiflerin ekonomik birimler olarak güçlenmeleri karşısında en büyük engeldir. Öte yandan da, yasanın planlamasına olanak sağlamamaktadır.

Yasanın bazı önemli maddeleri aşağıda incelenmektedir:

Madde 1. Yasanın temel yaklaşımını açıklayan bu madde, kooperatifçiliğin düşük gelirli grupları yani küçük üreticilerin ve doğrudan doğruya emeği ile yasanın sınıfların çıkarlarını büyük üreticiler, aracılar, tüccarlar karşısında koruyan bir mücadele hareketi olduğunu (tpkı sendikalar gibi) göstermek çok uzaktır. Kooperatif kime karşı ve kimindir? Ayrıca kamu tüzel kişilerine, özel idarelere, belediye-

lere, köylere kooperatif kurma yetkisi vererek ve bunlara özel kişileri katarak, kamunun yapması gereken görevleri kooperatiflere yüklemek ve küçük üreticileri bunların finansmanına katmak, onların sırtında bulunan yükü daha da arttırma sonucuna ulaşmaktadır.

Öte yandan "karşılıklı yardım"ı kooperatifçilik için ilke olarak kabul eden yasa "devlet yardımı"ni hiç zikretmemektedir. Yasa devlete karşıdır! Görünüşe bakılrsa, devlete gölge etme demektir. Ama böylelikle, vergilendirme yoluyla toplumdaki edile kaynakları bir yenden dağıtım mekanizması yoluyla düşük gelirli sınıflara kaynak aktarmaktan ustaca kaçınılmaktadır.

Madde 11. Bütün demokratik görünme çabasına karşın 1163 sayılı yasa kendi tanımladığı anlamda bile demokratiklikten uzaktır. Bu durum çıkış hakkının kullanılmasının sınırlanmasını esas olarak alan 11. Madde'de açıkça görülmektedir. Bu maddede sınırlama 5 yıl gibi uzun bir süre olarak saptanmakta, bu süreye ancak haklı bir nedenle (özel bir yaklaşım) uyulmayacağını belirtmektedir.

Madde 17. Bu madde de anti-demokratik bir niteliktedir. İkinci paragrafta "iade ve ödemeler" in Genel Kurul'ca "üç yıl aşmamak üzere" gerçekleştirilebileceği öngörülmektedir. Buna neden olarak da pek belirgin olmayan "Kooperatifin mevcudiyetinin tehlikeye" düşmesi ileri sürülmektedir. Bir kooperatif kendi amacı için kurulmuş. Kooperatifin kuruluş amacı üyelerinin çıkarlarını korumaktır. Üyeler kooperatiften çıkarı sağlayamazlarsa ayrılacaklardır. Aynı şekilde de ortaklık paylarının hemen geri ödenmesini isteyebilirler.

Madde 35. Bu madde de demokratiklik ilkesine zıt düşmektedir. Bu maddeye göre "ortaklık şahsen sorumlu veya ek ödemelerle yükümlü bir kooperatife, durumunu bilerek yeni giren kime, girişinden önce doğmuş olan borçlardan diğer ortaklar gibi sorumlu olur". Buna göre bir ortak sorumlu tutulmayacağı işlemlerden meydana gelen

zararlara katlanmak zorunda bırakılmaktadır.

Madde 76. Örgüt yapısı ile ilgili olan bu maddede, Kooperatif Birlik, Merkez Birliği ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği'nin görevleri ayrı değil, bir arada ve kısaca belirtilmektedir. Bu durum uygulamada sürtüşmelere, yetki ikileme ve karmaşıklıkla nın neden olmaktadır.

Madde 86. Devlet yardımı değinilen bu maddede şöyle denilmektedir: "Kooperatiflerin, bilhassa istihale yararlı kooperatifin kuruluşu, öncelikle kredilendirilmesi ve memleket yararına faaliyette bulunmaları hususunda ilgili bakanlıklar ve kuruluş nezdinde gerekli teşebbüleri yapmakve koordinatör olarak vazife görmek." Yasada devlet yardımıyla ilgili olarak ancak bu kadar açıklama yapılmıştır.

Madde 94. Bu madde ile öngörülen "Tanıtma ve Eğitim Hizmetlerini Sağlayacak Fon'un" bugünkü biçimi ile kooperatifçilik eğitimine ne oranda katkıda bulunulduğu tartışma konusudur. Bu fon ya tamamen kaldırılmalı ve kooperatifçilik eğitimi bir devlet hizmeti olmalı ya da Kooperatif Merkez Birliklerinin emrine belirli bir yönetmelikle kullanılacak üzere verilmelidir.

Sonuç: 1163 sayılı yasa genel bir çerçeve yasa niteliğini her an vurgulamakla beraber böyle bir yasa değildir; çünkü sayısal bakımdan en yaygın iki kooperatif türünü, Tarım Kredi, Tarım Satış Kooperatiflerini ve konut kooperatiflerini dışarda bırakmaktadır. Yasa çok geniş terimlere sahip ifadesine karşın bir çerçeve yasa niteliğinde değildir. Tek tek kooperatif türlerine atıfta bulunulmaktadır. Öte yandan kooperatiflerin birer emekçi kuruluşu olduğu gözden uzak tutularak, varlıklı sınıfların kooperatiflerdeki egemenliklerini korumalarına göz yummaktadır. Bunları kooperatifler kapsamından uzak tutacak hiçbir hüküm getirmemiştir. Aksine kooperatifleri özel sektörün buyruğuna altına sokmuş ve buna da "demokratiklik" demiştir.

Kooperatiflerin demokratik-ekonomik kuruluşlar olduğunu ve bu iki unsur belli dengeler içinde birleşmeye olanak tanımamaktadır. Bu yasa kooperatif yatırımlarını planlanamaz. Buyasa eskimiştir, değiştirilmesi zamanı gelmiş geçmektedir.

Y.Prof.Dr.Cem Çakmak Yürüyüş'ün sorularını yanıtladı

Yumuşama duvarına çarparak dağılan örgüt CENTO

Cento, yumuşama sürecinin ağır çarpmaları sırasında dağıldı.

☆ CENTO'nun kuruluş amacı neydi? Örgütün bu amacını yerine getirdiği söylenebilir mi?

* Önce Bağdat Paketi adını taşıyan CENTO, NATO ve CEATO ile birlikte, 1950 yıllarının Sovyetler Birliğini ve Çin Halk Cumhuriyetini kuşatma politikası döneminin, (soğuk savaş döneminin) mirasıdır. CENTO'nun 25 yıllık geçmişine bakıldığında, kuruluşuna önyak olan emperyalistler, İngiltere ve ABD'nin dışında, üye devletlerin hiçbirine olumlu bir katkısı olmayan, tam tersine daha kurulduğu gündün yıpranmaya başlayan, bir yük gibi taşınan, sık sık alaya alınan, kısacası "ölü doğmuş" bir anlaşma olduğu görülür. Ayrıca, kuruluş amaçları nedeniyle de Arap-İslam dünyasında düşmanlık tohumlarının ekilmesi, üyelerine karşı, özellikle Türkiye'ye karşı büyük tepkilerin doğması-na yol açmış talihsiz bir anlaşmadır CENTO. Aradan geçen çeyrek yüzyıldan fazla zaman içinde koşullar değişmiş, NATO zayıflamış, SEATO ortadan kalkmıştı; CENTO ise can çekiyordu. CENTO ne "savunmaya", ne de ekonomik kalkınmaya yararmış, üyelerin yıllık toplantılarda kokteyl partiler vererek dış politika dedikoduları yaptıkları bir platform olmaktan ileri gidememişti. Ekonomik ve kültürel kapsamlar verilerek yaşatılmaya çalışılan CENTO, bu konularda da etkin olmadığı içindir ki, bölgedeki üyeler, RCD (Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği) örgütünü kurmuşlardı.

☆ CENTO'nun daha başından itibaren bir bunalıma düşmesinin nedenlerini belirtir misiniz? Ortadoğu'da bir "Sovyet tehdidi" olduğu yutturmacası bölgede etkin olabilmiş midir?

* Kuruluşundan sonra, henüz bir yıl geçmeden, 1956'da paketi'nin üyelerinden İngiltere'nin İsrail ile anlaşarak Süveyş kanalı-na saldırması, anlaşmaya indirilen ilk darbe olmuştur. Bu savaş, Irak'ta Bağdat paktının kurucusu Nuri Said Paşa'yı devirmiş, ardından da Irak pakttan çekilmiş, Bağdat'sız kalan Bağdat Paketi da 1959'da CENTO adını almıştı. Irak devrimi ile bu ülkedeki kontrolünü yitiren petrol çıkarıcıları tehlikeye düşen İngiltere'nin de pakta ligisi azalmıştır.

Öte yandan, Bağdat paktının kurulmasında en büyük çabayı gösteren ABD, Hindistan'ı gücendirmemek için pakta girmemişti. 1965 ve 1971 yıllarında Pakistan Hindistan ile savaşta tutuştuğunda, ABD Pakistan'a silah ambargosu uygulamakla kalmamış, ülkenin nükleer silahlara sahip olmasını da engellemiştir. Bilindiği

gibi, daha sonra ülke ikiye bölünmüş (Bengladeş) ve batılı ortaklarıyla, hele ABD ile ilişkilerinde büyük düş kırıklığına uğrayan Pakistan, sadece CENTO ile değil, tüm bağlarını gözden geçirmek üzereyken, devlet başkanını ölüm hücrasına bulmuştur.

CENTO örgütü içinde işbirliği, CIA, İngiliz Haberalma Örgütü, SAVAK gibi gizli örgütlerle sağlanıyor, hatta bu alandaki işbirliğine, İsrail gizli servisi ile MIT'nin de katıldığı biliniyordu. Üyelerinin değil de üçüncü şahısların çıkarlarını, böylesine hesaplarla korumaya çalışan bir anlaşmanın daha doğduğunda ölü olduğunu söylemek büyük bir buluş olmasa gerek.

Ortadoğu'da, hele yumuşama döneminin sonra, çok az ülkeyi "Sovyet tehlikesi" ilgilendirmiştir. Böylesine dinamik, hızla değişen bir dünyada, ülkeleri sürekli "Sovyet tehlikesi" ile korkutmak mümkün olmamıştır. Nitekim, kısa dönemler içerisinde Irak, Pakistan, İran, Afganistan, Suriye, Türkiye büyük değişimlere, hatta devrimlere uğrayarak nitelik değiştiren ülkeler olmuşlardır. 1960'ların başından bu yana, uluslararası ilişkilerde egemen olan yumuşama havası, askeri blokların ve bloklararası gerginlik politikasının giderek önemini yitirdiği bir dönemde, CENTO'nun sonu çoktan gelmişti.

☆ CENTO üyeliği Türkiye'nin dış politikası açısından ne gibi sonuçlar doğurdu?

* Türkiye'nin, Sovyetler Birliği'ne karşı "güvenliği" zaten NATO çerçevesinde sağlandığı(!) göre, Bağdat paketi, Türkiye'ye güvenlik bakımından bir şey kazandırmıyordu. Üstelik, Ortadoğu'nun eski sömürgeci İngiltere ile bu bölgede bir işbirliğine girişmek, Ortadoğu devletlerini bu işbirliği için çekmek görevini yüklenmek, başta Mısır olmak üzere birçok Arap devletinin Türkiye ile ilişkilerinin gerginleşmesine yol açmıştı. Zira ABD ve İngiltere, Arapları avlamak için Türkiye'yi bir orta gibi kullanmak istemişler ve zamanın Başbakanı da Ürdün ve Lübnan'ı Bağdat baktına almak için büyük çaba harcamıştı. Türkiye 1950'lerde yaşadığı iktidar değişimi ile, Menderes ve arkadaşlarının DP'si ile, iç politikada önemli bir nitelik değişimine uğramış, bunun doğal sonucu olarak da giderek Batıya bağlılığı tam bir kesinlik kazanmıştır. Başlangıçta NATO'ya katılmasıyla birlikte Türkiye Arap-Ortadoğu'sundan kopmuştur. Bu dönemde Türkiye, Ortadoğu ülkeleri ile olan ilişkilerini Batı ile olan ittifakları çerçevesinde değerlendirmiştir. Türkiye'nin, Bağdat paktının kuruluşu gibi, 1956 Süveyş, 1957 Suriye ve 1958 Ortadoğu buh-

ranları sırasındaki tutumunu bu bağlılık çerçevesi içinde değerlendirilmek gerekir. Batı faktörünün, Türkiye'yi Arap ülkelerinden ayırıcı rolü en fazla bu dönemde ve Bağdat paketi olayı ile görülmüştür. Daha sonraki gelişmeler, Türkiye'nin bu pakta, İngiltere'ye verdiği söz kadar (İngiltere, Türkiye'nin NATO'ya girmesine yardım ederse, Türkiye de İngiltere'nin Ortadoğu'daki çıkarlarının bekçisi olacağına söz vermişti), ideolojik ve ekonomik nedenlerle de girdiğini göstermiştir. Arap ülkelerinin iç gelişmelerini, Ortadoğu'daki uluslararası sorunları (Filistin, İsrail, petrol vb.), bağımsızlık hareketlerini ve Türkiye'nin güvenlik sorunlarını yanlış değerlendirmek ve dış yardım alabilmek için Batıdan gelen her öneriye açık olmak, Ortadoğu'da, Türkiye'yi daha sonraki yıllarda yapayalnız bırakacak gelişmelere yol açmıştır.

☆ Bölgedeki son gelişmelerin Türkiye açısından etkileri sizce ne olabilir?

* İçinde yaşadığımız günler uluslararası ilişkilerde yeni değişimlere yol açan olaylarla dolu geçiyor. Özellikle Ortadoğu'daki tüm ülkeler yeni değerlendirmeler içerisindedirler. Bu arayışların, bölgedeki ittifakların, anlaşmaların bozulmasına yol açması doğaldır. Bu değişimlerin

yaşandığı dünya, aynı zamanda bu değişimlerin dünyasıdır. Bugünlerde özellikle İran olaylarından sonra, Türkiye'nin bölgedeki öneminin arttığı vurgulanıyor sık sık. Değerlerine hâlâ sıkı sıkıya bağlı görüldüğümüz Batı ittifakı düzeni, Türkiye'nin bölgedeki önemini arttırdığı söylemekle yetiniyor sadece. Oysa içinde yaşadığımız toplumsal ekonomik koşullar, bu sözkonusu "önem" in kendisi tarafından da anlaşılmadı. ABD'nin İran'da Şah rejimini kurtarmak için eyleme geçmeyişi Ortadoğu'da değişen dengeler, önemini yitiren ittifaklar konusunda da çarpıcı bir gerçeği vurgulamaktadır. Ne acıdır ki, bu bölgede batının boş sözlerini ciddiye alan, uyuzger tek ülke kalmıştır: Türkiye. Bugün CENTO'nun başına gelenleri, hâlâ değişen dünyaya bakarak, birgün NATO'nun da başına gelebileceğini söylemek, falcılık olmasa gerekir. Zamanlamayı iyi yapamamanın, büyük tarihsel dönüşümlün fırsatlarını kaçırmak olduğunu, yakın geçmişteki deneyimler göstermiştir. Çeyrek yüzyıldan beri yeryüzünde yaşananlar, Türkiye'nin, tarihin gidişine ters bir politika güttüğünü kanıtlamaktadır. Bu konuda büyük beklentiler içinde olmak, kuşku-suz iktidarların yıpranışı demektir. Ama gene de, bağımsızlık ve özgürlükten yana olanlar için yapabilecek dönüşümler vardır.

Soda Sanayii'nde 800 işçi kapı önüne bırakıldı

Aylardır üzerinde tartışmaların sürdüğü Türkiye Soda Sanayii'ndeki bunalımlı durum geçtiğimiz hafta yeni bir boyut kazandı. Soda Sanayii İşverenleri, basına verdiği çarşaf çarşaf ilanlarda Soda Sanayii'nde çalışan 800 işçinin neden iş akıterinin feah edildiğinin "gerekçelerini" açıklamaya çalışıyordu. İlanda Türkiye Soda Sanayii'nin yurt ekonomisi açısından önemine değinildikten sonra işçilerin "aşırı istekleriyle" bu önemli fabrikayı çalışamaz hale getirdikleri belirtiliyordu.

Türkiye Soda Sanayii İşverenlerinin yayımladığı ilan tepkilere yol açtı. Soda Sanayii İşçilerinin örgütlü bulunduğu DISK'e bağlı Petkim-İş Sendikası'ndan yapılan açıklamada işverenlerin aylardır sahneledikleri oyunlar anlatıldı. Fabrikanın işlemez hale gelmesinin ilanda belirtilen aksine işveren olduğu açıklanan bildiride Soda Sanayii İşçilerinin mücadelesinin süreceği belirtildi.

Öte yandan Soda İşvereninin 800 işçinin iş akıterini feahetmesi üzerine Türkiye İşçi Partisi Mersin İl Başkanlığı tarafından yayımlanan bildiride ülke için stratejik öneme sahip Soda fabrikasının bu duruma düşürülmesinin tek sorumlusunun işveren ve destekçileri olduğu belirtildi.

TİP'in bildirisinde "Seçimlerde leçiden emekçilerin yana vaatler veren CHP, işçi ile işveren arasında bir tercih gerektiğinde Soda örneğinde olduğu gibi oydığı kilelere sürünü dönmektedir." "Kamouyunu yanılmak, leçileri haksız göstermek için yüzbinlerce lira ödeyerek gazetelerde çarşaf gibi ilanlar veren Soda İşverenleri gerçekleri kitlelerden saklayarak yalan söylemektedir. Türkiye İşçi Partisi, bütün antidemokratik, yasa dışı uygulamaları ve 800 işçiyi yaşadığı gizli lokavt niteliğindeki bu uygulamaları ile kapı dışına bırakan Soda sanayii işverenini ve destekçilerini şiddetle kınar." denliyor.

Diyarbakır-Mardin-Siirt Tabip Odası Kongresi yapıldı

Türk Tabipler Birliği'ne bağlı Diyarbakır, Mardin ve Siirt Tabip Odası'nun yıllık kongresi 18 Mart günü toplandı. İlerici, demokrat ve sosyalist hekimlerin çoğunlukta bulunduğu kongrede, ülkenin sağlık sorunları, hekim ve yardımcı tıp personelinin ekonomik, demokratik hakları ile ölümlü sorunlarını dile getiren konuşmalar yapıldı. Bölgenin tek tıp fakültesi olan Diyarbakır Tıp Fakültesi'nin yönetimine egemen olan anti-demokratik nitelikli öğretim üyelerinin yasa dışı uygulamaları ve öğretim özgürlüğünü tehdit eden girişimleri sorgulandı. Ülkede tarandırılan faşizmin, anti-demokratik eğilim ve uygulamaların, örnekler verilerek nedenleri anlatıldı. Faşizmin, anti-demokratik eğilim ve uygulamalar kaynağının sınıfsal olduğu, bunların ekonomik kaynaklarına inilmeden, tekelci büyük sermayenin ve büyük toprak ağalarının ekonomik ve politik egemenliğini sürdürmelerine ve giderek etkisiz kılacak önlemler alınmadan, kalıcı sonuçlara ulaşabilmenin mümkün olmadığı vurgulandı.

Kongrede bazı kışkırtmalara başvurulan küçük bir maocu grubun niyetleri açığa vuruldu. Maoculuğun evrensel planda-ki gerici kışkırtmaları ile Türkiye ölçeğindeki maocu bozgun-cuların emperyalizme ve müttefikli yerli burjuvaziye yarıdakçılık yapan politikaları sergilenerek soyutlanması ve kongreyi terk etmeye mecbur bırakılması sağlandı.

467 hekim ve dış hekimini temsil eden kongrede, Oda Başkanlığına TİP üyesi Dr. Tanık Ziya Ekinli, Genel Sekreterliğe de Dr.Op. Şerif Karakoyunlu seçildiler.

**Çocuk
yılında**

Dünyanın tüm ilerici güçleri elele

**5 kitleden
haberler**

**İZVESTİYA, CENTO'DAN
SONRA, "ORTADOĞU
ANLAŞMA ÖRGÜTÜ"NÜN
KURULMASI TEHLİKESİNE
DİKKATİ ÇEKTI**

Sovyetler Birliği'nde yayınlanan "İzvestiya" gazetesi, CENTO'nun dağılımını yorumlarken, örgütün dağılımsındaki başlıca etkenin, "bu saldırgan birliği yıldıran daha güçlü bir şekilde sarsan uluslararası yumuşama süreci" olduğunu belirtti. İzvestiya, diğer bir saldırgan olan SEATO'nun (Güney Doğu Asya Antlaşma Örgütü) dağılımının da CENTO'nun ölümünde etkili olduğunu vurguladıktan sonra, İran'daki monarşinin yıkılışının CENTO'ya inen son darbe olduğunu hatırlattı.

Sovyet yayın organı daha sonra, CENTO'nun dağılımına karşın Ortadoğu'daki halkların emperyalist devletlerin Ortadoğu'da yeni askeri bloklar oluşturmasına girişimlerine karşı uyanık bulunmaları gerektiğini söyledi. İzvestiya, buna örnek olarak, Mısır, Suudi Arabistan ve İsrail'in oluşturmasını düşünen METO'nun kuruluş planlarını gösterdi.

**BRZEZINSKI'NIN
YILDIRMA GEZİSİ
SONUÇSUZ KALDI**

ABD Başkanı Carter'ın Ulusal Güvenlik Başdanışmanı Brzezinski'nin Suudi Arabistan ve Ürdün'ü, Mısır ile İsrail arasında imzalanması tasarlanan ayrı barış anlaşmalarına lehine ikna etmek için Ortadoğu'ya yaptığı gezi sonuçsuz kaldı. Brzezinski'nin gezi sonunda Ürdün ve S. Arabistan tarafından yapılan açıklamalarda, İsrail ile yapılacak bir barış anlaşmasının Arap Birliği bütününden çıkması gerektiği belirtildi. Gözlemciler, Ürdün Kralı Hüseyin'in "kendini varlığını korumak için", S. Arabistan'ın ise tek başına ABD'nin desteğine güvenemediği için bu kararı almak zorunda kaldığını vurguladılar. Ortadoğu'da Amerikan barış girişiminin böylece şimdiden sonuçsuz kalması, her şeyden önce FKÖ'nün yükselen saygınlığının ve etkinliğinin bir sonucu olmuştur.

1979 Dünya Çocuk Yılı nedeniyle çeşitli uluslararası kuruluşların girişimleri sürüyor. Bir yandan Birleşmiş Milletler bünyesindeki çeşitli kuruluşlar, Dünya Çocuk Yılı nedeniyle çeşitli programlar çerçevesinde girişimlerini sürdürürken, BM bünyesi dışındaki kuruluşlar da yeni programlar hazırlıyorlar. Özellikle uluslararası niteliğe sahip olan ilerici, demokratik örgütlerin, bir dizi ilginç programlar gerçekleştirme aşamasında oldukları bildiriliyor.

Bunlardan biri, kısa adı SIMEA olan "Uluslararası Çocuk Hareketi Komitesi". Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'na bağlı bir kuruluş olan SIMEA, bundan 22 yıl önce, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun 1957 yılında Kiev'de yapılan Kurultayı'nda kuruldu. SIMEA, ya da "Uluslararası Çocuk Hareketi Komitesi", politik karakteri olmayan çocuk hareketleriyle ilişkilerin genişletilmesi yolunda kuruştusunda eğitimini sürdürüyor. SIMEA'nın amacı, çocukların barış, dostluk, enternasyonalizm, toplumsal ilerleme, ulusal bağımsızlık ve demokrasi doğrultusunda eğitilmesi. Emperyalizm, sömürgecilik ve yeni sömürgecilik karşı mücadele eden SIMEA, Birleşmiş Milletler'in "Çocuk Hakları Bildirisi"nin 10 ilkesi doğrultusunda, dünya çocuk örgütleri ve benzer kuruluşların arasındaki ilişkilerin genişletilmesi için de çalışmalar yapıyor.

SIMEA'nun girişimleri

"Uluslararası Çocuk Hareketi Komitesi", Dünya Çocuk Yılı nedeniyle bir dizi girişimde bulundu. Bunlardan biri, Avrupa çocukları için "Uluslararası Öğrenci Çocuklar Tatil Kampı" örgütlenmesi. Bu tatil kampı için evsahipliği görevini Macaristan Halk Cumhuriyeti üzerine aldı. Kampta gerçekleştirilecek süreçte düzenlenecek toplantılarla, bu kampın eğitici bir lev yerine getirmesi de bekleniyor. Kampta bir de bilimsel konferans düzenlenecek. Bu konferansın konusu ise "Uluslararası Çocuk Yılı do-

layısıyla gençlik örgütleri önünde duran sorunlar." Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu yöneticileri, kamp programının özellikle sosyalist, kapitalist ve gelişme halindeki ülkelerden çocukların yaşatılanlarıyla dayanışmalarını geliştirecek nitelikte olduğunu bildiriyorlar.

SIMEA'nın Dünya Çocuk Yılı programında Eylül ayı içinde Moskova'da düzenlenecek, "Bütün ülkelerin çocuklarına barışçı ve güvenli yarımlar sağlayalım" sloganı altında bir konferans ile, Macaristan'daki toplantıda "Çocuk haklarının korunmasında hükümetlerin rolü" nün inceleneceği bildiriliyor.

SIMEA'nın en büyük girişimi olarak nitelenen program ise, "Barış Bayrağı" sloganıyla 15-25 Ağustos tarihlerinde Sofya'da yapılacak olan Dünya Çocuk Asamblesi'ne etkin olarak katılma. Ayrıca Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde de geleneksel spor yarışmaları düzenlenecek. SIMEA'nın Prag'da sosyalist ülkelerden "öğrenci çocukları" örgütleri arasında danışma niteliğinde bir toplantı düzenlemesi ve Polonya Halk Cumhuriyeti'nde bir Uluslararası Çocuk Hastanesi açılması da öngörülüyor.

**sosyalist ülkelerin
girişimlere katkısı**

SIMEA'nın sekreteri Münchjartal, kendisiyle yapılan bir görüşmede, komitenin kendi örgütleyip gerçekleştireceği girişimlerden başlıca, Uluslararası Çocuk Yılı nedeniyle yapılacak tüm uluslararası ve ulusal girişimlere de etkin olarak katkıda bulunacağını bildirdi. Münchjartal, Dünya Çocuk Yılı'nın gerçekleştirilmesine sosyalist ülkelerin, reel sosyalizm dünyası gençlik ve öğrenci çocuk örgütlerinin katkısının nasıl değerlendirildiği sorusunu ise şöyle yanıtlıyordu:

"Önce şunu belirtiyim: Dünya Çocuk Yılı'nın başlangıcıyla gerçekleştirilmesinin

ABD hapishanelerinde 300.000 çocuk

Yıllardan beri dünyanın başına bela kesilen, Uzakdoğu'da, Ortadoğu'da, Afrika'da sivil halkın, çocukların üzerine acımasızca bombalar yağdırarak onları katleden ABD emperyalizmi, kendi halkına ve kendi ülkesinin çocuklarına karşı da aynı ölçüde acımasız.

ABD'de sistemin kurbanlarının öyküleri artık dillere düştü. Herkes tarafından biliniyor. Son günlerde yayınlanan bir makale, ABD'li çocukların ne denli güç koşullar altında yaşadıklarını ortaya koydu.

ABD hapishanelerinde 300 bin çocuk bulunuyor. Bu çocukların hiçbirinin suçlu cinayet işlemek değil. Demir parnaklıklar altında bulunmalarının tek nedeni, mevcut sistemi protesto etmeleri! Bu çocukların durumunu, ABD Ulusal Adalet Komisyonu'nun bir üyesi, Başkan Jimmy Carter'a yazdığı bir mektupta dile getiriyordu. Mektupta bu çocukların adı suçlularla birlikte hapishanelere konmalarının nedeni, evden kaçmak, okula devamsızlık, okuldan kaçma ya da buna benzer yaramazlıklar olduğu belirtiliyor. Doğrudan doğruya "sistem"le ilgili olan bu tür çocuk "suç"larına karşı verilen "ceza"

lar, ABD'nin kendi çocuklarına karşı acımasızlığını bir kez daha vurguluyor.

Bildirildiğine göre, bu çocukların cezaevlerinde içinde buldukları koşullar da yürekler acıs. Hemen hepsi yoksul emekçi ailelerin çocukları olan bu küçük tutuklular, "çiftlik", "çiftlik merkezi", vb. adlar takılan toplama kamplarında adeta depolanıyor. Beton, güneş görmeyen hücrelerde, sidik, bozuk yiyecek ve rutubet kokulu içinde yaşamak zorundalar. Bu arada çocuklara işkence yapıldığından da söz ediyor, ABD Ulusal Adalet Komisyonu üyesi. Örneğin Florida'da çocukların damarlarına idrar iğnesi yapıyor. Yine Carter'a mektupta yazan ABD'li hukukçu, Virginia eyaletinde böyle bir yerde çocuğu ayaklarından asılmış olarak gördüğünü bildiriyor. Ergenlik çağında hamile kalankaz çocuklarının da bu çocuk hapishanelerine atıldığı mektupta belirtiliyor.

Yıllardan beri kafalara işlenmek istenen ABD'nin "hür demokratik" sisteminin nasıl bir sistem olduğu, kendi halkına karşı ne denli canavarca baskılar uyguladığı, böylelikle, hem de bir ABD'li hukukçunun ağzından bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Kemik yalayıcılara ithaf olunur...

amaçlayan en ilginç, en önemli girişim ve forumların çoğunu sosyalist ülkeler önerdi. Sosyalist ülkeler bu girişimleri önermekle kalmıyor, evsahipliği görevlerini de üstleniyorlar. Bundan başka reel sosyalizm dünyasında küçük yurttaşların, yani çocukların haklarının birer soyut slogan değil, toplumun tüm çocuklarının gelişmesi ve eğitilmesinde çok yönlü bir ifade bulmasının da birincil önemi vardır. Sovyetler Birliği başta olmak üzere sosyalist toplum ülkelerinin izlediği; dünyada kalıcı barış, güvenlik ve halklar arasında işbirliği politikasıyla, aslında tarihsel yumuşama süreci gerçekleştirilmekte, gezegenimizin yarı, çocukların mutluluk içinde büyüyecekleri o barış ve anlaşma ortamı yaratılmaktadır."

**"tüm ilerici
görev başına"**

SIMEA Sekreteri Münchjartal, bir başka soruyu yanıtlarken de Dünya Çocuk Yılı nedeniyle yapılacak olan tüm girişimlere dünyamızdaki tüm ilericilerin etkin biçimde katılmasının gerekliliğini vurguluyordu. Dünyanın yarı olan çocuklara daha fazla ilgi gösterilmesinin zorunlu olduğunu belirten SIMEA Sekreteri şöyle diyor:

"Çocuklar sevgi ve yakın ilgi ortamında büyümelidir. Bunu sağlamak insanlığın en önemli ödevlerinden biridir. İnsanlığın bu en önemli ödevinin yerine getirilmesinin

de görevlerin en büyüğü de dünya ilericilerine düşüyordu. Bu arada Dünya Sağlık Örgütü tarafından yayınlanan bir rapora göre, dünyada 800 milyondan fazla çocuğun yıllık gelirinin 100 dolardan az olduğu bildiriliyor. Aynı rapora göre kalkanma halindeki ülkelerde 1 milyar 200 milyon çocuk bulunuyor ve bunların yaklaşık 90 milyonu yeteri dışında alamyorlar. Dünya Sağlık Örgütü bu ülkelerin çoğunda, her 1000 çocuktan 150-200'ünün daha bir yaşına basmadan öldüklerini bildiriyor.

Gelişmekte olan ülkelerde çocukların toplumsal durumlarının ve eşitsizliğin ne derece kötü olduğu herkes tarafından biliniyor. Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun ve onun bünyesindeki "Uluslararası Çocuk Hareketi Komitesi"nin Dünya Çocuk Yılı'ndaki girişimleri bu açıdan da büyük bir önem kazanıyor. Özellikle, komitenin çalışmalarında olduğu gibi BM'nin çeşitli kurullarının Dünya Çocuk Yılı'yla ilgili çalışmalarında sosyalist ülkelerin evsahipliği görevini üstlenmeleri çok anlamlı. Bu bir tek şeyi gösteriyor. Dünya çocuklarının eşit koşullar altında mutlu yaşamlarına kavuşmalarının yolu, dünya sosyalist sistemine bağlı ülkelerden, dünyanın tüm ilerici-demokrat ve sosyalist güçlerinin çalışmalarından geçmektedir. Dünya Çocuk Yılı'nın değerlendirilmesi, buna en güzel kanittir.

Afganistan'da devrimci yönetim, emperyalizmin ve ayrılıkçı güçlerin kıskırtmalarına karşı emekçi halkın yurt-severliğinden ve enternasyonal dayanışmadan güç alıyor...

AFGANİSTAN'DAKİ GELİŞMELER, EMPERYALİZMİN BÖLGEDE YİTİRDİĞİ KONUMLARI GERİ ALMAK VE İRAN'DAKİ ULUSAL İKTİDARI KENDİ YANINA ÇEKMEK ÜZERE BAŞLATTIĞI KİŞKİRTMA POLİTİKASININ ÜRÜNÜDÜR

Afganistan'da devrimci yönetim iki ateş arasında

Afganistan'da ayrılıkçı gerici güçlerle devrimci ulusal yönetim arasındaki çatışmalar geçtiğimiz haftalar içinde ileri ölçülere vardı. Hizla silahladığı anlaşan gerici güçlerin devrimci yönetime karşı genel bir saldırıya hazırlandıklarını, bu arada halk kitlelerine karşı kıvrım hareketlerine giriştiklerini gösteren haberler yoğunlaştı.

İran'da ulusal yönetim işbaşına geldikten sonra dikkatler, bu ülke

ile komşuları arasındaki ilişkilere çevrilmişti. Monarko-faşist Şah diktatörlüğü boyunca İran, komşularına çeşitli yollardan emperyalizmin dayatmalarını ve şantaj politikasını uygulama işlevini üstlenmişti. Yeni ulusal İran yönetimi, işbaşına geldikten sonra bütün komşularıyla dostluk ve barış ilişkileri sürdüreceğini ilan etti. İran'ın CENTO'dan ayrılma kararını gerçekleştirmesi, Şah yönetiminin siyonizmle işbirli-

ği politikasına son vermesi, FKÖ ile sıkı bağlar kurması, yeni yönetimin açıklamaları doğrultusundaki tutarlı girişimlerdi.

Ne var ki İran'ın Afganistan'la ilişkileri de, bölgedeki durum bakımından başka önem taşıyan konular arasındaydı. Geçtiğimiz yıl Afganistan'da devrimci Taraki yönetiminin iktidara gelmesinden Şah rejiminin ölümüne kadar İran, komşu ülkedeki ayrılıkçı hareketleri kıskırtma ve onlara destek olma politikasını uyguluyordu. Pakistan'daki Ziya Ul Hak yönetimi de Afganistan'a karşı uzun süredir kişkirtici bir politikayı benimsemişti. Ziya Ul Hak yönetimi, Afganistan'daki gerici ayrılıkçı grupları desteklemeyi, kendisinin bölgedeki hegemonyacı planlarını gerçekleştirmenin bir aracı olarak görüyordu.

Geçtiğimiz hafta içinde Afganistan'dan gelen haberler, İran'ın Şah diktatörlüğü döneminde başlayan müdahalelerinin silahlı biçimler aldığı yönündeydi. Afganistan yönetiminin açıklamasında, İran'ın, ülkedeki Afgan işçilerini geri gönderme görevini arkasında Afganistan'a 7 bin kadar asker soktuğu bildirildi. Sözü edilen İran'lı askerlerin Afganistan'a girmesinden sonra ülkenin Herat bölgesinde çarpışmaların yoğunlaştığı öğrenildi. Öte yandan Pakistan'ın da, Afganistan'da devrimci yönetime yenilerek geri çekilmek zorunda kalan bir kısım ayrılıkçı kuvvetlere sınır kapılarını açtığı ve bunlara sığınma olanağı tanıdığı açıklandı.

Afganistan'daki ulusal, devrimci yönetimi bir yandan emperyalizmin diğer yandan ayrılıkçı gericiliğin açtığı iki ateş altında tutarak devrimci yönetime karşı girişimlere gerici maocu Çin yönetimi de öteden beri destek oluyordu. Çin yönetimi, Pakistan'daki Ziya Ul Hak iktidarının kişkirtmalarına destek olduğunu açıkça ilan ederek, Afganistan'daki ayrılıkçı güçlere de el altından silah yardımını eklikti emtiyordu.

Konuyla ilgili olarak geçtiğimiz hafta Sovyetler Birliği tarafından yapılan açıklamada, İran, Pakistan ve Çin'in Afganistan'daki "müslüman kuvvetleri" destekleme bahaanesiyle Afganistan'ın içişlerine karışmaları kanadı ve bu politikadan en kısa sürede vazgeçilmesi istendi.

Afganistan'daki gelişmeler, emperyalizmin Orta ve Uzak Doğu'da yitirdiği konuları geri almak, İran'daki ulusal iktidarı kendi yanına çekmek ve bölgede gerici güçlerin geniş bir ittifakını sağlamak üzere başlattığı kişkirtma politikasının bir ürünüdür. Afganistan'ın devrimci yönetimi, kendisine yönelen bu saldırıların, bölgedeki ve dünyadaki anti-emperyalist güçlerin etkin dayanışmasıyla bozguna uğratabileceği, böylece bölgede barışın güçlenmesine de büyük bir katkıda bulunacaktır.

Dünya sürekli değişiyor ve gelişiyor. Değişme, alınan yol her zaman kolayca farkedilemiyor. Tıpkı sürekli hareket halinde olan dünyanın dönüşü gibi. Ama, alınan yol yeterli ise değişmeyi görmemek, hele başka gözlerden saklamak olanaksız. Dünyamızın değişimi rastgele, tesadüfi değil. Belirli bir düzenlilik içinde ve belirli yönde doğru gelişiyor. Bu akışı tersine çevirmek dünyayı tersine döndürmek kadar olanaksız.

Ulusalarama toplumsal gelişimin doğrultusu dünyanın barışçı, demokratik ilerici güçlerinin yanındadır. Bu gelişimde Birleşmiş Milletler Örgütü uluslararası ilişkilerin düzenlediği en üst düzey örgütlenme biçimi olarak yer alıyor. Örgütün karar alma mekanizması günümüz uluslararası ilişkilerinin gerçekçi değerlendirilmesine olanak verecek biçimde düzenlenmiştir. Dünya uluslar topluluğunun bu üst forumunu, uluslararası ilişkilerin çağımızdaki gelişme doğrultusuna karşı kullanmak kimsenin başaramayacağı yanlış bir hesap olacaktır.

Bu yanlış hesaplardan biri Ortadoğu'da Amerikan "Barış" üzerine yapıyor. Ortadoğu'da gelişmelerin gösterdiği eğilim emperyalizmin ve gericiliğin gerilemesi yönündedir. Ortadoğu'ya emperyalizmin ve gericiliğin sunduğu Amerikan barışı bu gerilemeyi durdurmayı, tersine çevirmeyi amaçlıyor. Ancak bu girişimin, dünyanın barışçı, demokratik, ilerici, toplumsal gelişmeden yana güçlerinin de dayanışmasıyla, bölge halkının mücadele duvarına çarpıp dağılacığından kuşku duyulmamalı. Olayın bir yönü böyle.

Birleşmiş Milletler'i hatırlamak

Bir başka yön ise Ortadoğu bölgesi halkına dayatılmak istenen emperyalist zorbalığın BM'de belirlenen eğilime tam karşıt olmasın. BM Örgütü Ortadoğu'da barışın gerekli ön koşullarını belirlemiş durumda. ABD ve şerikleri bu koşulları yok sayarak "çözüm" bulma peşinde koşuyorlar. BM kararları ve emperyalizmin davranışına bu bir örnek.

Yirmi bir Mart tüm dünyada ırk ayrımcılığına karşı mücadele günü. Sovyetler Birliği'nin önerisiyle kabul edilen BMÖ kararları uyarınca, G. Afrika Cumhuriyeti'nin ırkçı saldırıların nitelikleri biliniyor. İsrail'in de bu nitelikleri malum. Bunun için İsrail ile Güney Afrika'nın çok yakın ilişkilerinin olmasın, özellikle 1967'den sonra ilişkilerin sıkılaşması bir rastlantı değil. ABD ve temsil ettiği emperyalist çıkarlar BM kararlarına rağmen bu iki ırkçı ülkenin başlıca desteği ve kişkirticisi. İşte BM kararları ve emperyalizm ilişkisine bir başka örnek daha. Örnekler kolayca artırılabilir.

Mahkemede alacaklı olduğu adamın kendisini tanımadığını söylemesine kızan Laz'ın "ben de onu tanımayrum" dediği fıkrada anlatılır. Denktaş başka türlü davranıyor. Çünkü en azından kimseden alacaklı değil! KTFD'ne yardım aramaya AET kapısını çalmak üzere Brüksel'e gitti. Türkiye'nin bulamadığı taze parayı verirler mi, nasıl kararlanır ayrı bir konu. Ama bu vesileyle Kıbrıs sorununun önümüzdeki günlerde daha da güncelleşeceğini söylemek yanlışlık olmayacaktır. Kıbrıs'tan söz edince BM kararlarını anımsamamak olanaksız. BM kararları doğrultusunda hareket edilmediği belirtilen söylemler bu kararları hiç unutmamalı. Unutmak ve unutturmak isteyenlere esasen barışçı, demokratik güçlerin izin vermeyeceklerinden kimsenin kuşkusu olmalıdır.

BM Örgütünü kendi ideolojik saldırılarının aracı olarak kullanmak isteyenlerin girişimlerinin gerçekler duvarına çarpıp kendi üstlerine yığılacağına kuşku yok. Ancak, Ortadoğu'da Doğu amerikananın örümcek kollanını Kıbrıs'a pazı uzanma olanağını yükseltmiş olduğu şu günlerde BM kararlarının hatırlanmasında büyük yararlar bulunmaktadır.

c raşit kaya

Maoculuğun sis bombası kendi elinde patladı

Karşı devrimci Çin yönetiminin, Vietnam'a karşı saldırısını başlattıktan sonra dünya kamuoyunu şaşırtmak amacıyla hazırladığı politik "sis bombası" kendi elinde patladı. Maocu Çin yönetiminin, emperyalist ortaklarının omuz vermesiyle BM Güvenlik Konseyi'ne empoze etmeye kalkıştığı karar tasarısı, Sovyetler Birliği'nin vetosu üzerine geri döndü.

Maocu Çin yönetimi, sosyalist Vietnam'a karşı saldırısına birlikte iki yönlü bir şaşırtma kampanyasına girişmişti. Bunlardan birincisi, Vietnam'a karşı açılan saldırı savaşını, Kamboçya'da gerici Pol Pot rejiminin halkçı güçler tarafından devrilmesiyle bağlamaktı. Pekin yöneticileri, kendi saldırılarını, Kamboçya'daki rejim değişikliğini Vietnam'ın müdahalesi olarak göstererek savunmaya çalışıyorlardı. Şaşırtma taktiğinin ikinci yönü ise, saldırının geri çekilmek üzere bağlatıldığı balonun ortaya atarak, önceden kendisini savunma gerekçelerini hazırlamaktı.

BM Güvenlik Konseyi'ne sunulan karar tasarısı, bu taktiğin iki yönünü de kapsıyordu. Tasarı, Çin saldırınlığını kamadan, sadece "geri çekilme" koşulunu öne sürüyordu. Çin, sözümlü ona "geri çekildiğini" daha önceden ilan etmiş olarak, böylece tasarının lehinde, yani "şureti haktan" gözükebiliyordu! İkinci olarak, aynı karar tasarısı, "Vietnam'ın da Kamboçya'dan geri çekilmesi" gibi bir unsur taşıyordu. Bu iki unsurun birleşmesiyle karar tasarısı, Çin saldırınlığını yargılamak şöyle dursun, tam tersine emperyalist devletlerin elbirliğiyle Çin'i aklamaya çalışıyordu. Bu oyun, Sovyetler Birliği'nin vetosu, Çekoslovakya'nın karşı oyuyla, daha başlamadan bozuldu.

Maoculuğun sis bombası, böylece sadece Çin yönetiminin elinde patlamakla kalmadı. Bomba, yerli maocuların da elinde patladı. Aydınlık maocular Güvenlik Konseyi'ne sunulan tasarı keskinleşmiş gibi hazırladıkları ve Vietnam'ın Kamboçya'dan çekilmesini isteyen metni bir dizi öğretim görevlisinin imzasına açtılar. Metinde, BM Güvenlik Konseyi'nin "karar"ından söz ediliyordu ama BM Güvenlik Konseyi'nin herhangi bir "karar"ı yoktu. Böylece hem maocular, hem de önlendeki kağıda herhalde bakmadan imza atanlar, havanda şu dövmüş oluyorlardı.

F. Almanya'da yeni naziler "komando" adını aldı

Sommando

Federal Almanya'da da yeni naziler "komando" adını aldılar. Böylece Türkiye'deki faşist hareketin uluslararası faşist harekette bir "katkısı" daha ortaya çıktı.

Federal Almanya'da yayını sürdürülen "Komando" adındaki dergi geçenlerde "Hogmann'ın Savunması için Spor Grubu" (WSG) adında bir örgütün kurulduğunu açıkladı. Açıklamada bu örgütün SS'lerin gelenliğini sürdüreceği ve üyelerinin "komando" adını aldığı belirtildi. Dergi, komandaların, belirli uniformalar giyerek zırın araçlarla dolacağı gibi, bu arada her hafta askeri talmimlere de bulunacağını da bildiriyor. WSG örgütünün yalnız Almanlara değil aynı zamanda "tüm Avrupa'lılara" da açık olacağını ilan edildi.

F. Almanya'daki ilerici güçlerin, dağılması ve yasıklanması için hükümetli eyleme çağırıldığı bu "komando" örgütü, faşistlerin bugün de hangi ortak yöntemleri, hatta hangi ortak adları sürdürdüklerini bir kanittir. Türkiye'deki "komando" adının esasrını çözmeyenlerin dikkatine sunulur

Aykut Göker:

Bunalımdan çıkış yolu

Tekellerin gücünün kırılması

TÜTED GENEL BAŞKANI YÜRÜYÜŞ'ÜN SORULARINI YANITLADI

HÜKÜMETİN, SON ZAM KARARLARINDA SOMUTLANAN EKONOMİ POLİTİKASI KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİ Zİ AÇIKLAR MISINIZ?

Gerçekten hükümetin ekonomi politikası son zam kararlarında çok açık bir biçimde somutlanıyor. Öyle anlaşılıyor ki; ekonomik bunalımdan çıkış yolu olarak hükümetin bulduğu tek çare (!) zam uygulamasıdır. CHP ağırlıklı hükümet, Türkiye'nin emperyalist kapitalist sisteme bağlı, onunla bütünleşme ilişkileri içinde bulunan geri kapitalist yapısını değiştirmesi mümkün olmayan bir veri olarak kabul etmektedir. Daha da önemlisi; bu yapıyı korumanın, sürdürmenin gerekli olduğuna inanmaktadır. Hükümet mevcut yapının değiştirilmezliğini de her şeyden önce, bu yapının egemenleri olan Türkiye burjuvazisinin çıkarlarını ilgilendiren parametrelerin "değiştirilemezliği" biçiminde algılamaktadır. Buna paralel olarak da Türkiye'nin emperyalizmle olan bağımlılık ilişkilerine, dokunulmazlığı olan bir tabu gözüyle bakmaktadır. Durum bir kez böyle kabullenilince, mevcut kapitalist sistemin doğasından kaynaklanan bunalımın aşılabilmesi için bulunabilen tek çare de yalnızca işçilerin emekçilerin çıkarlarını ilgilendiren parametrelerin değiştirilmesi olmaktadır. Son zam kararlarıyla yapılan da budur. Hükümetin ağırlıklı kanadı, 5 Haziran seçimlerinde vadettiğinin tam aksine, işçilere, emekçilere sorumlu olmadıkları bir bunalımın yükünü taşıtmaktadır.

EKONOMİK BUNALIM YASANAN BİR GERÇEK. BUNALIMDAN ÇIKIŞ İÇİN, EĞER YANILMIYORSAK, İŞÇİLERİN EMEKÇİLERİN ÇIKARLARINI İLGİLENDİREN PARAMETRELERİN DEĞİŞTİRİLMESİ YERİNE BASKA OLANAKLARIN VARLIĞINA İŞARET ETMEK İSTİYORSUNUZ' BU OLANAKLAR NELERDİR?

Aslında iç pazarda yüksek fiyat uygulaması, buna karşılık reel ücret artış oranlarını da fiyat artış oranları altında tutmak yoluyla tüketim harcamaları kısıtlanmaya, tasarruflar artırılmaya çalışılıyor. Böylece, fiyatların dizginlenememesi ve yüksek enflasyon oranı, yatırımlarda iç ve dış finansman açığı, kamunun cari harcamalarında ve dış ödemeler dengesindeki açık ve işsizlik biçiminde somutlanan mevcut bunalımın önünün alınabileceği varsayılıyor. Ne var ki tutulan bu yol, çıkmaz yoldur. Zira ne işçilerin, emekçilerin kendilerine taşıtılmak istenen yükü omuzlamaya takatları kaldı, ne de kimsenin bu yükü onlara taşıtmaya hakkı var.

Mevduat ve kredi piyasası, bankacılık ve sigortacılık, dış ticaret ve toptan ticaret, vergi ve plan uygulamaları, madencilik, enerji ve imalat sanayiinin ana sektörleri üzerinde kamu denetimi kurulmadığı, tekellerin gücü kırılmadığı, dış ilişkilerde bağımsız bir yol izlenmediği sürece bunalımdan çıkış yolu bulunamayacaktır. Halbuki bunların tümü, objektif olarak gerçekleştirildi.

işçilere emekçilere bugün taşımak zorunda bırakıldıkları yük yüklenmeden bunalımdan çıkılabileceği bilimsel olarak da kanıtlanmıştır. Türkiye İşçi Partisi'nin Demokratikleşme İçin Plan'ında bunun yolu, yöntemi, getireceği somu kazanımlar gözler önüne serilmektedir. Bu Plan'da yer alan tesbitlerden yararlanarak, bunalımdan çıkış için değiştirilmesi mümkün parametrelerle ilişkin bir kaç örnek vermek isterim:

— Özel sektör elindeki beş büyük bankanın devletleştirilmesiyle kamunun mevduatları üzerindeki denetiminin % 94,6'ya, krediler üzerindeki denetiminin de % 93,9'a yükseltilmesi mümkündür. Böylece halen ticaret ve dağıtım dallarında kullanılan ve toplamın % 40'ını oluşturan kredilerin, üretken hizmetlerde kullanılması sağlanabilecektir. Bu da 1976 yılı değerleriyle ifade edildiği zaman, yılda 73,5 milyar liralık bir kaynağı yaratılmasına olanak tanıyacaktır.

— Söz konusu devletleştirme sigorta ortaklarının da kamu tarafından denetlenebilmesi olanaklarını yaratacaktır. "Sigorta ortaklıklarının kamu denetimine girilmesiyle her yıl 1 milyar lirayı aşan bir kaynağın" kamu yararına kullanılabilmesi mümkün olacaktır.

— Dış ticaretin kamu tarafından denetim altına alınabilmesinin tek yöntemi dış ticaretin devletleştirilmesidir. "Bu aynı zamanda kamuyla yılda ortalama 50 milyar TL'lik bir kaynak sağlayacaktır."

— Fiyatların denetim altına alınabilmesinin başlıca yollarından birisi, dış ticaretin yanında toptan ticaretin de devletleştirilmesinden geçmektedir. Bu ise aynı zamanda, kamunun her yıl milyarlarca liralık kaynağa sahip olmasını demektir.

— Yapılacak yasal düzenlemelerle vergi gelirlerini artırmak mümkündür. Bunun yolu da herhalde ücretlilerin vergi oranlarını yükseltmekten geçmektedir. Onlar, zaten ödeyebileceklerinden fazlasını ödemektedirler. Beyannameli mükelleflerin yalnızca vergi kaçakçılığını önleyecek ciddi tedbirlerin alınması bile kamuya büyük ölçüde kaynak sağlayacaktır. "Yapılan saptamalara göre 1976'da vergi kaçağı 53 milyar lirayı bulmaktadır." Kaldı ki asıl yapılması gereken, vergi kaçağının önlenmesi yanında beyannameli mükelleflerin vergi yükünün millî gelirden aldıkları pay oranına yükseltilmesi ve gayrimenkul rantlarındaki değer artışı gibi vergi dışı bırakılan alanların vergilendirme kapsamına alınmasıdır.

Burada yalnızca birkaç örneği verilen bu ve benzeri tedbirler almak mümkündür. Bu tedbirler alındığı takdirde Türkiye muhakkak ki güllük güllüştürülecek ama hiç olmazsa bunalımın şiddeti kırılabilir, işçiler-emekçiler üzerindeki yük hafifletilecek ve hatta yaşam koşullarında nisbi bir iyileşme sağlanabilecektir. Kapitalist sistem yürürlükte kaldıkça

Emekçi kitleler bunalımdan çıkış yolu olarak emekçilerin çıkarlarını ilgilendiren parametrelerin değiştirilmesi anlamına gelmektedir ve hükümet bu parametrelere dokunmamayı resmi politikası haline getirmiştir.

bunalımdan mutlak anlamda kurtuluş yada işçilerin - emekçilerin yaşam koşullarında mutlak iyileşme söz konusu değildir ama bugünkü yaşam koşulları da en azından bu sistem içinde bile işçilerin - emekçilerin mutlak kaderi değildir.

Bütün sorun şudur; sayılan bu tedbirlerin alınması burjuvazinin çıkarlarını ilgilendiren parametrelerin değiştirilmesi anlamına gelmektedir ve hükümet bu parametrelere dokunmamayı resmi politikası haline getirmiştir.

BUGÜNKÜ SİSTEM İÇİNDE BİLE BU YASAM KOŞULLARI İŞÇİLERİN EMEKÇİLERİN MUTLAK KADERİ DEĞİLDİR DİYORSUNUZ. AMA ÖTE YANDAN HÜKÜMETİN BUGÜNKÜ KONUMUNU DA SERGİLEDİNİZ. BU BİR ÇÖZÜMSÜZLÜK ANLAMINA MI GELİYOR, YOKSA BİR ÇÖZÜM VAR MI?

Kesinlikle var. Hiç kimsenin şüphesi olmamalıdır ki; işçiler ve emekçiler olan bitenleri bütün açıklığıyla kavramaktadırlar. Uzun dönemde de olsa, bunu kavradıklarını kanıtlayacaklar; kendi kaderlerini kendi elleri arasına alacaklar ve nihai kurtuluşa giden yolu kendi iradelerinin somutlanmasından başka birşey olmayan kendi siyasi partilerinin eline açacaklardır. Ve o zaman bugünkü bunalımın ve kapitalizmin var olduğu sürece her zaman çıkması muhtemel bunalımların asıl nedenini ortadan kaldıracak kesin bir çözüme ulaşacaklardır. Ama daha bugünden ve bugünkü sistem içinde varılması mümkün noktalar da vardır. Önce şunu görmek gerekir. Bugünkü sosyal demokrat nitelikli hükümet yalnızca subjektif niyetinden dolayı mı burjuvaziye giderek yaklaşmakta, onun yanında yer almaktadır? Bunu böyle görmek somut gerçeği gözlemlemekten gelmek, burjuvazinin gücünü yok saymak anlamına gelmez. Gerçekte burjuvazi bir güç mihrakıdır ve bu gücünü hükümete kabul ettirmiştir. Bunun mücadelesini vermiştir. Buna karşılık işçiler ve emekçiler, bu ülkede yaşayanların ezici çoğunluğunu oluşturdukları halde bu nicel büyüklüklerini henüz nitel, somut bir güç haline dönüştürebilmisler değildir. Böylece bir güce erişemeyince de işçiler ve emekçiler ekonomik, demokratik taleplerini gerçekleştirmek için hükümet üzerinde demokratik-siyasi bir baskı grubu olarak ağırlıklarını hissettirememekte ve hükümeti kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirememektedirler. Hükümet bugün, karşı ağırlıksız olarak burjuvazinin etki alanındadır.

İşçilerin, emekçilerin nicel büyüklüğünün nitel, somut bir güç haline dönüştürülmesi yolu ise, bilindiği gibi, en geniş tabanlı ekonomik-demokratik talepler etrafında birleştirilecek kitleleşmiş örgütlenmelerden ve ideolojik-siyasi hedeflere yönelik siyasi örgütlenmelerden geçmektedir. Devlet aygıtını denetimi altında bulunduran, üretim

araçlarının sahibi ve her düzeyde örgütlü burjuvazinin karşısında işçilerin, emekçilerin kullanabilecekleri tek sllab örgütleridir ve bunların içinde de nihai sonucu alacak olan siyasi partileridir.

Bugün Türkiye'de işçi sınıfının siyasi hareketi hem nicel hem de nitel açıdan giderek güçlenmekte ve yükselmektedir. Bu, objektif olarak gözlenen ve asıl umut bağlanması gereken bir olgudur.

Ben burada sorunun daha çok demokratik kitle örgütleri ile ilgili yanına değinmek istiyorum.

Bugün Türkiye'de bunca hayat pahalılığına, antidemokratik baskılara rağmen ilerici sendikal örgütler ve diğer demokratik kitle örgütleri taleplerini hayata geçirebilecek bir etkinlik gösterememektedir. Bunun tek mazereti olarak sıkıyönetim koşullarını göstermek ve göstermek doğru değildir.

Aslında bu koşullarda bile yapılabilecek, kaynağını Anayasa'dan alan demokratik girişimler ve mücadele yöntemleri vardır. Ama demokratik kitle örgütleri bugünkü durumlarıyla geniş kitlelerin desteğini güvenini kazanabilmiş, onları kavrayabilmiş değildir. Bir kısım hastalıklı siyasi akımların didişme alanı haline dönüşmüşler, bunlardan çoğu dar grupçu siyasi çıkarların peşinde kendi içlerinde bölünmüşler, güçsüzleşmişlerdir. Daha da kötüsü bu süreç devam etmektedir. Suskunluğun temel nedeni bu örgütlerin kendi zaaf-landır, bu zaafardan dolayı eylem ve güçbirliğine gidememişleridir.

Son zamlar özellikle, sendikal haklardan yoksun kamu kesimi emekçilerine ezeciktir. Böylesi somut bir durumda kamu emekçileri ve onların kitle örgütleri açısından yükseltilmesi gereken mücadele grevli-toplu sözleşmeli sendikal haklar ve siyasi haklar mücadelesidir. Gündemde böylesine somut bir görev vardır. Kamu kesimi emekçilerinin demokratik kitle ve meslek örgütleri işçi sınıfının ilerici sendikalarının da desteğini alarak biraraya gelebilir, sendikal haklar ve siyasi haklar mücadelesini hayata geçirebilirler. Bunun objektif koşulları vardır. Özellikle aşılması gereken, biraraya geliş önünde duran subjektif faktörlerdir ve bunlar da aşılacak değildir. Tekrar başa dönüyoruz. Çözüm vardır. Yeter ki ülkenin içinde bulunduğu durum, sendikaların ve demokratik kitle örgütlerinin içinde bulunduğu durum doğru çözümlenebilsin, kavranınsın ve sorumluluklara sahip kılsın. Demokratik kitle örgütleri temel işlevlerini oturtulsun. Tabii bu temennimiz boşluğa atılmıyorsa. Bu noktada da asıl görev, asıl sorumluluk işçi sınıfının siyasi hareketine gönül vermiş olanların. Bu görevin yerine getirileceğinden hiç şüpheli duyuyoruz.

